

Kvalitetsrapport

Utbildning, arbete och näringsliv

Läsåret 2019-2020

2021-04-22

Innehållsförteckning

	1
SAMMANFATTNING	2
INLEDNING	4
Varför skrivs den här rapporten?	4
FÖRSKOLAN	4
Kunskaper och utveckling	5
Hög behörighet	6
Barngruppernas storlek	9
Ett attraktivt val	10
Förskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet	11
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, förskola	12
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	12
FÖRSKOLEKLASS	12
Måluppfyllelse	13
Förskoleklass på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet	15
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, förskoleklass	15
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	16
GRUNDSKOLA	16
Uppskattad måluppfyllelse, åk 1-6	16
Nationella prov, åk 3	17
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 3	19
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	19
Matematik och svenska, åk 6	19
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 6	21
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	21
Kunskapskrav, åk 9	22
Gymnasiebehörighet, åk 9	24
Meritvärde, åk 9	26
Grundskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet	28
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 9	30
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	30
GRUNDSÄRSKOLAN	31
Förskoleklass, särskolan	31
Grundsärskola	31

Måluppfyllelse hela grundsärskolans verksamhet	32
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, Grundsärskolan	32
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	33
FRITIDSHEM NULÄGESBEDÖMNING	33
Uppskattad måluppfyllelse, fritidshem	33
Fritidshemmen kompletterar elevernas utveckling mot målen	34
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, fritidshem	35
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	35
GYMNASIET NULÄGESBEDÖMNING	36
Uppskattad måluppfyllelse, Strömbackaskolan	36
UR SKOLINSPEKTIONENS ELEVENKÄT VT-20	37
Examen inom 3 år	38
Grundläggande behörighet inom 3 år	40
Betygspoäng	42
Det kollegiala lärandets betydelse	42
Gymnasieskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet	43
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, gymnasiet	44
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	44
GYMNASIESÄRSKOLAN	45
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	46
LEDNINGSGRUPPENS REKOMMENDATION	47

Sammanfattning

Piteå kommuns skolväsende uppvisar generellt goda resultat över tid och står sig väl i en nationell jämförelse. Utifrån Öppna jämförelsernas tre aspekter på kvalitet i **förskolan** är den övergripande bedömningen att alla kommunens förskolor i Piteå kommun har en mycket hög måluppfyllelse. De strukturella förutsättningarna i kommunen är mycket goda. Det finns en utmärkande hög andel legitimerade förskollärare i organisationen vilket gör att förskolan bidrar till att göra Piteå till en attraktiv kommun att bo och leva i. Processkvaliteten är god, förskolan har ständigt läroplanens måluppfyllelse i fokus i relation till barnens utveckling och lärande där personalen medvetet arbetar med målstyrda processer som utgår från trygghet, omsorg, utveckling och lärande utifrån barnens bästa. I det systematiska kvalitetsarbetet jobbar pedagogerna med mål, målkriterier, syften och metoder veckovis som innebär att förskolan erbjuder en bra utbildning i förhållande till Lpfö18s (Läroplan för förskolan) mål.

Måluppfyllelsen för Piteå kommuns **grundskolor** när det gäller att leva upp till målen i läroplanen har höjts på samtliga områden från föregående år (enligt rektorernas självskattning). Med anledning av Coronapandemins utbrott i februari 2020 genomfördes ej de nationella proven i åk 3 vt 2020 och några nya resultat kan därför ej delges i denna kvalitetsrapport. I Piteå har andelen elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik förbättrats med 1,6 procentenheter till 93,2 % 2020 i förhållande till 2019 och ligger därmed 5,4 procentenheter högre än rikssnittet. Det som rektorerna lyfter som möjliga förklaringar till det goda resultatet är det lokala systematiska kvalitetsarbetet (SKA), höga förväntningar, varierad undervisning och goda relationer med eleverna. Tyvärr har andelen elever med lägst betyget E i svenska försämrats med 3,6 procentenheter sedan ifjol och resultatförsämringen är större för flickorna i Piteå än för pojkarna. Andelen elever i Piteå som uppnått kunskapskraven i alla ämnen i åk 9 uppgår till 83 % vilket är nio procentenheter högre än rikssnittet. Piteås resultat är en försämring jämfört med fjolåret men placerar oss fortfarande bland de främsta kommunerna i riket. Även andelen elever som är behöriga till ett yrkesprogram på gymnasiet har minskat jämfört med föregående år. Piteå har dock fortfarande 5,6 procentenheter bättre behörighet till gymnasiet i jämförelse med riket.

I jämförelse med riket så ligger Piteå kommuns **gymnasieskolor** på den översta kvartilen (grönt) bland de bästa skolorna i riket när det gäller andel elever med gymnasieexamen vilket är glädjande. Andelen har dock sjunkit jämfört med föregående år. Man kan skönja en liten nedgång även för riket men Piteås procentuella nedgång är större. En del i förklaringen kan spåras till att vi hade fler elever på Introduktionsprogram antagningsåret 2017 och detta påverkar statistiken. Det innebär att färre elever klarade en gymnasieexamen på tre år. Men även Coronapandemin kan ha spelat in. Samma tendens (nedgång) kan skönjas när det gäller elever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola. Piteå kommuns gymnasieskolor har haft en uppåtgående trend vad gäller meritvärden de senaste fem åren och dessa ökar även läsåret 19/20 trots Coronapandemin och medföljande distansundervisning under våren. Höjningen av meritvärden följer en nationell trend och man kan fundera över vad det kan bero på att meritvärdena generellt stiger. Speglar det en ökad kunskap och förbättrat lärande, ett större fokus på meritvärden, eller ett medvetet och långsiktigt arbete i att tolka och kommunicera och utveckla kunskaper och verktyg för betyg och bedömning?

Inledning

Varför skrivs den här rapporten?

Enligt skollagstiftningen ansvarar Piteå kommun som huvudman för att planera, följa upp och utveckla utbildningen, vilket också ska göras på enhetsnivå.¹ Utvecklingsarbetet ska ske med utgångspunkt i nationella mål. Kommunfullmäktige har huvudmannansvaret inför staten, men Barn- och utbildningsnämnden ska fullgöra huvudmannens uppgifter och är därmed operativt ansvarig i kommunens utvecklingsarbete inom utbildningsverksamheten.² Den här rapporten skrivs i syfte att bidra till att ge goda förutsättningar för barnens och elevernas lärande. Den presenterar skolväsendets resultat och processer inom målområdet och gör en sammanfattande och framåtblickande analys av vilka behov som finns. Den bidrar därigenom till att huvudmannen kan fatta informerade beslut för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.³

Förskolan

Kommuner har under en längre tid uttryckt behov av att bättre kunna mäta och jämföra för att utveckla kvaliteten i förskolan. Ändå finns ingen samlad bild av kvaliteten på svenska förskolor.⁴

För att bedöma, jämföra och utveckla kvaliteten i förskolan har Sveriges kommuner och regioner (SKR) därför för första gången sammanställt en samlad bild i rapportserien *Öppna jämförelser* med fokus på förskolan. Statistik som hör till denna rapport återfinns i verktyget Jämföraren i databasen Kolada. I rapporten bedöms förskolornas kvalitet utifrån tre aspekter:

- I. Strukturella förutsättningar
- II. Processkvalitet
- III. Systematiskt kvalitetsarbete

Skolverkets officiella statistik om förskolan innehåller idag endast resurs- och volymmått, till exempel personalens formella utbildning, antal inskrivna barn och kostnader. Dessa nyckeltal bidrar till att ge förståelse för förskolors och kommuners strukturella resurser, som utgör förutsättningar för kvalitet. Däremot ger de inte på egen hand ett tillräckligt underlag för att bedöma kvalitet och måluppfyllelse enligt läroplanen.⁵

¹ 4 kap. 3-4 § skollagen (2010: 800)

² 2 kap. 2 § skollagen (2017:759)

³ 2 kap. 8b § skollagen (2018:608)

⁴ *Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola*, SKR 2020, sid. 7

⁵ *Ibid.*, sid. 10

Utifrån Öppna jämförelserns tre aspekter på kvalitet i förskolan är den övergripande bedömningen att alla kommunens förskolor i Piteå kommun har en mycket hög måluppfyllelse:

De **strukturella förutsättningarna** i kommunen är mycket goda. Det finns en utmärkande hög andel legitimerade förskollärare i organisationen vilket gör att förskolan bidrar till att göra Piteå till en attraktiv kommun att bo och leva i.

Även **processkvaliteten** är god. Förskolan har ständigt läroplanens måluppfyllelse i fokus i relation till barnens utveckling och lärande där personalen medvetet arbetar med målstyrda processer som utgår från trygghet, omsorg, utveckling och lärande utifrån barnens bästa.

I det **systematiska kvalitetsarbetet** jobbar pedagogerna med mål, målkriterier, syften och metoder veckovis som innebär att förskolan erbjuder en bra utbildning i förhållande till Lpfö18s (Läroplan för förskolan) mål.

Kunskaper och utveckling

En kontroversiell fråga såväl nationellt som internationellt gäller huruvida det är möjligt och rimligt att mäta förskolans kvalitet och effekt genom bedömningar av individuella barns lärande och utveckling. I den svenska förskolans läroplan Lpfö18 finns inga fastställda normer eller mål för vad varje barn ska kunna vid en given ålder. Detta speglar dels den kunskapssyn som finns i svensk förskola, men har även att göra med att förskolan inte är obligatorisk – barn kan börja i förskolan vid olika åldrar, delta i olika omfattning eller inte delta alls.⁶

Trots detta måste förskolan skaffa sig kunskap om varje barns progression. Enligt förskolans läroplan ska *”varje barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt följas, dokumenteras och analyseras för att kunna utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål.”* En sådan analys av barnens progression utgör en del av underlaget för bedömningen av förskolans måluppfyllelse.⁷

Samtliga kommunens förskolor i Piteå har i sitt systematiska kvalitetsarbete formulerat målkriterier utifrån de nationella mål som rektorerna valt att prioritera. Dessa målkriterier är konkreta, tidsbestämda, genomförbara samt möjliga att utvärdera, d.v.s. mätbara. Man har utifrån dessa bedrivit undervisning, dokumenterat processerna och genom utvärdering och reflektion har man sedan utvecklat undervisningen. Utifrån fungerande målkriterier och väl underbyggd dokumentation har man därefter kunnat bedöma måluppfyllelsen och analysera denna. I dessa analyser ser förskolorna en ökad måluppfyllelse av kunskaper och utveckling kopplat till de nationella målen.

⁶ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 15

⁷ Ibid., sid. 16

Förskolorna har även konkretiserat sina metoder för hur undervisningen ska genomföras. Det innefattar pedagogernas förhållningssätt, organisation för hur, när och med vilka den planerade undervisningen ska ske, undervisningens innehåll, hur lek- och lärandemiljön ska utformas samt hur det systematiska kvalitetsarbetet ska ske. Dessa metoder utvärderas och utvecklas kontinuerligt för att nå en ökad måluppfyllelse.

Som exempel finns det förskolor som aktivt arbetar med barnens delaktighet inom sina målområden med fokus på barnens utveckling och processer. Pedagogerna bedriver en trygg och lyhörd omsorg.

Utbildningen präglas av omsorg om barnens välbefinnande och trygghet, där arbetet med pedagogernas förhållningssätt säkerställer en bra balans och en väl avvägd dagsrytm utifrån barnens ålder och vistelsetid.⁸

Andra förskolor har haft leken som fokusområde vilket gjort att måluppfyllelsen avseende leken ökat. Detta tolkar vi som att pedagogernas syn på och kompetens kring lekens möjligheter inomhus och utomhus utvecklats i förhållande till de nationella målen. Leken som metod (som en del av förskolans utbildning) har genomgått en stor utveckling.

Många arbetslag beskriver en kombination och balans mellan ett strukturerat lärande (som pedagogerna initierar) och ett informellt lärande (en miljö som ger möjlighet till ett spontant lärande).

Både hos den äldre och yngre avdelningen bedrivs planerad undervisning, men vi tar också tillvara på barnens spontant uppkomna frågor/funderingar och det blir då en mer spontan undervisning. Båda undervisningsformerna bidrar till allas lärande.⁹

Förskolorna har genom arbetet med SKUA (Språk och kunskapsutvecklande arbetssätt) fått kunskap och metoder för att möta föräldrar och barn från andra delar av världen, vilket lett till att nya material och perspektiv lyfts fram i utbildningen.

Förutom SKUAN har många förskolor planerat in ett flertal olika metoder för att ta del av närområdet och omvärlden, en del av dessa har genomförts men restriktioner p.g.a. Covid-19 har medfört att många fått ställas in. I temaarbetet på förskolan och i dess nära omgivning har dock omvärlden utforskats på ett flertal olika sätt. Man har bland annat använd sig av litteratur, fantasi och drama i detta.

Hög behörighet

Sedan 2015 omfattas förskolan fullt ut av legitimationskrav för förskollärare. Det innebär att det enligt skollagen krävs förskollärarlegitimation för att tillsvidareanställas som förskollärare och för att bedriva undervisning i förskolan. Förskollärare ska enligt

⁸ Citat av en av kommunens rektorer

⁹ Citat av en av kommunens rektorer

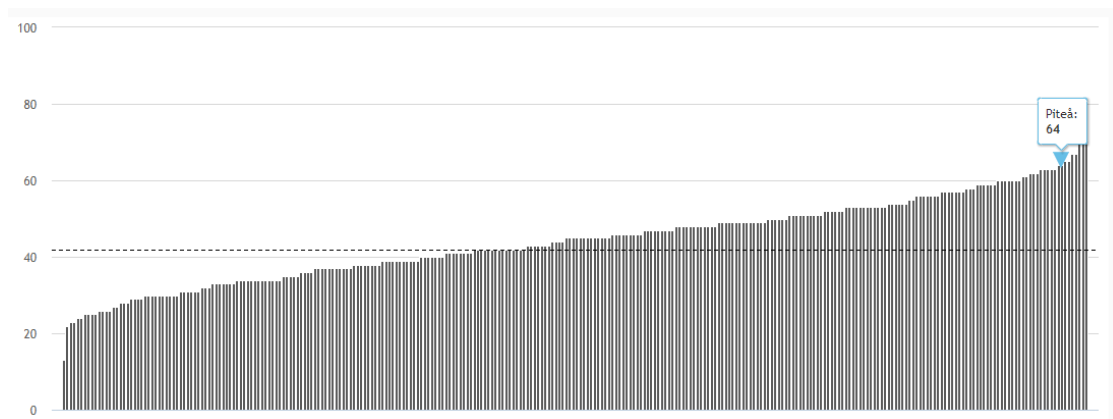

läroplanen ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande.¹⁰

Rektorerna i Piteå kommun har därför arbetat långsiktigt med att förankra och förtydliga förskollärarens ansvar. Man har även på olika sätt skapat förutsättningar för förskollärarna att realisera detta, bland annat genom att konkretisera uppdrag och arbetsuppgifter, avsätta tid för både individuell och gemensam reflektion samt genom olika utbildningsinsatser.

I Sverige är det i genomsnitt 40 procent av heltidstjänsterna i förskolan som har förskollärlig legitimation (43 procent i kommunala förskolor och 28 procent i fristående förskolor). Totalt 119 kommuner, däribland Sveriges fem största kommuner, har ett värde under riksgenomsnittet.¹¹

Heltidstjänster med förskollärexamen, kommunal regi, andel (%)¹²

För Piteå kommuns förskolor var andelen heltidstjänster med förskollärexamen år 2019 64 %, dvs. 21 procentenheter högre än riksgenomsnittet. Andelen var en ökning med en procentenhet sedan 2018.

Skolverket har även sammanställt statistik över förskollärartätheten sedan 2016. Förskollärartäthet är antalet inskrivna barn per legitimerad förskollärare, omräknat till heltidstjänster. I genomsnitt går det 13 inskrivna barn på varje heltidstjänst med förskollärlig legitimation. Kommunala förskolor har betydligt högre förskollärartäthet, det vill säga färre barn per förskollärare, än fristående förskolor. Skillnaden har dock minskat något de senaste åren, då fristående förskolor har ökat sin förskollärartäthet något, medan den motsatta har skett i kommunala förskolor.¹³

Piteås kommunala förskolor hade 2019 en genomsnittlig förskollärartäthet på 8,5 barn/årsarbetare med förskollärlig legitimation vilket var en ökning med 0,2 barn sedan 2018.

¹⁰ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 23

¹¹ Ibid., sid. 25

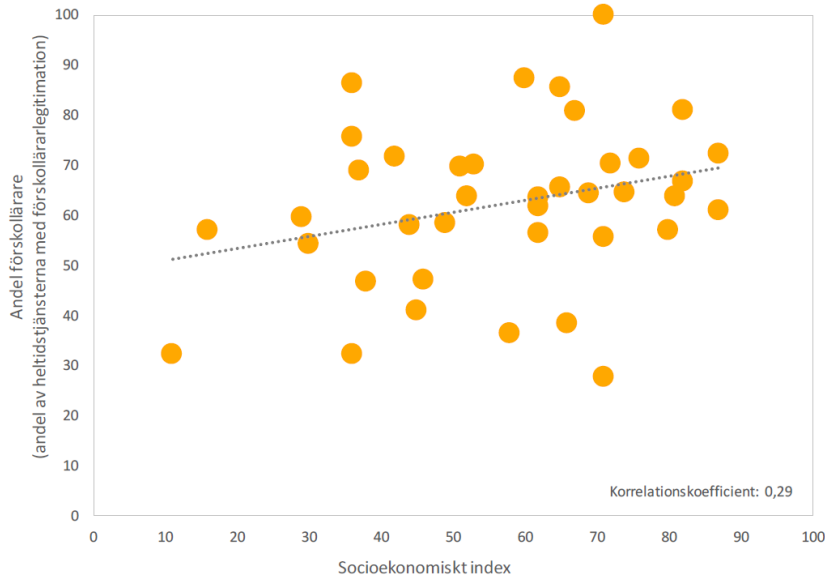
¹² www.kolada.se, N11043, hämtad 2021-02-16

¹³ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 23

I SKR:s rapport *Öppna jämförelser – förskola* gör man för första gången en studie över sambandet mellan andelen förskollärare i kommunernas olika förskolor i förhållande till förskolornas socioekonomiska indexvärde. Grafen över sambandet för Piteås förskolor ger en ganska splittrad bild (här ingår såväl de kommunala som de fristående enheterna):

Andel förskollärare i förhållande till socioekonomiskt indexvärde, Piteå kommun 2019¹⁴

Varje punkt representerar en kommunal förskola i Piteå. Y-axeln visar hur personaltätheten ser ut på förskolorna. X-axeln visar förskolornas socioekonomiska indexvärde. Ett högt indexvärde innebär en socioekonomiskt starkare bakgrund.

Regressionslinjens lutning visar det linjära sambandet mellan andel förskollärare och socioekonomiskt index. En linje som lutar uppåt innebär att förskoleenheter med socioekonomiskt svagare sammansättning på barngrupperna också har en lägre andel förskollärare.

Det är bekymmersamt att den förskola som har lägst socioekonomiskt index samtidigt är en av tre förskolor med lägst andel förskollärare. Detta skulle kunna leda till en sämre kvalitet i verksamheten för barn som kanske har störst behov av förskolans stöd och undervisning.

Det är samtidigt glädjande att se att endast 6 förskolor ligger under riksgenomsnittet i andelen förskollärare (43 %) och av dessa är det tre förskolor som har ett socioekonomiskt index under 50.

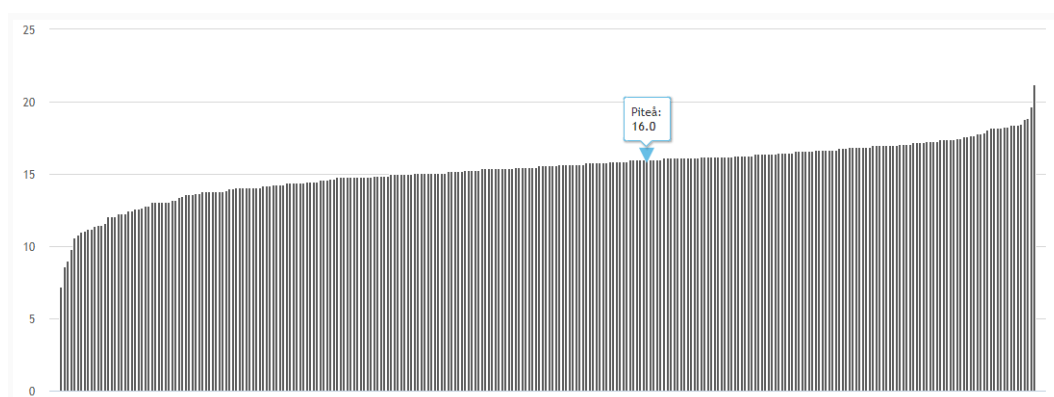
¹⁴ *Öppna jämförelser – Förskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 4*

Barngruppernas storlek

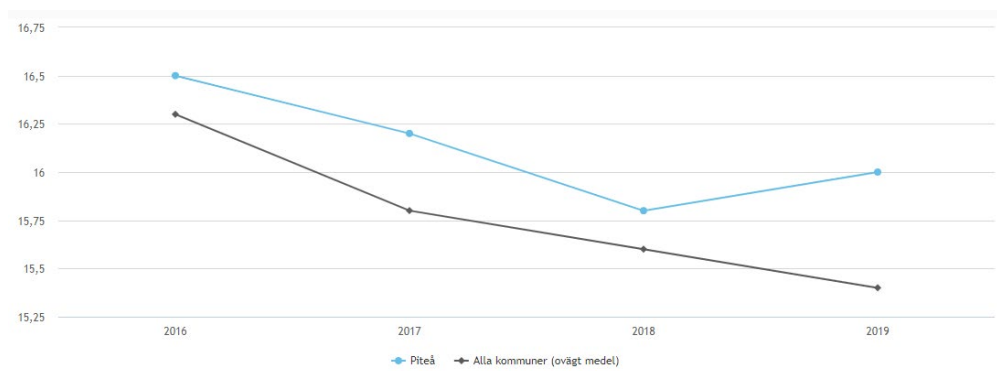
År 2019 gick det i genomsnitt 15 barn per barngrupp i Sveriges förskolor. Barngrupper med barn i åldern 1-3 år hade 12,2 barn/barngrupp medan genomsnittet var 15,5 inskrivna barn för barn i åldern 4-5 år.¹⁵

Antal barn per barngrupp, kommunal regi, 2019¹⁶

I Piteå är barngruppernas genomsnittliga storlek något större än rikets snitt. Vi har 16,0 barn/barngrupp i genomsnitt 2019 vilket är en ökning från 2018 med 0,2 barn per grupp.

Antal barn per barngrupp, kommunal regi, 2016 - 2019¹⁷

Barngruppernas storlek hänger givetvis tätt samman med måttet antal inskrivna barn/årsarbetare (oavsett om det är förskollärare eller barnskötare). Även här ser vi en ökning från föregående år till 5,4 barn/årsarbetare 2019 och ligger nu något högre än rikssnittets 5,2.

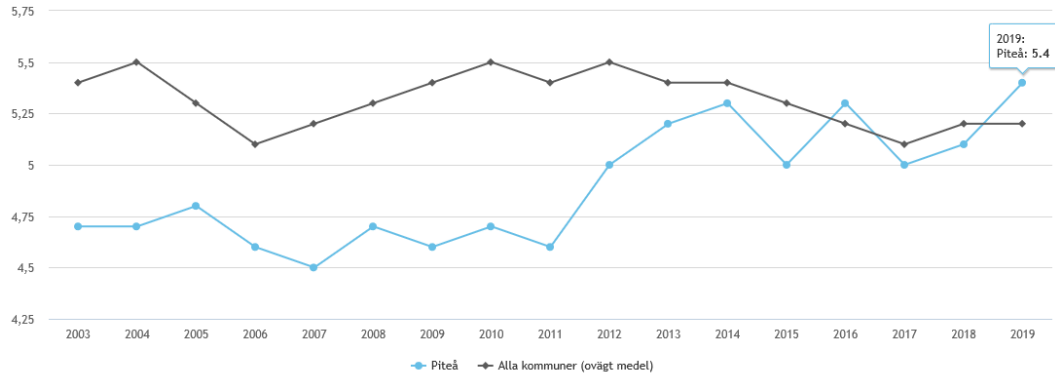
¹⁵ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 23

¹⁶ www.kolada.se, N11703, hämtad 2021-02-16

¹⁷ www.kolada.se, N11703, hämtad 2021-02-16

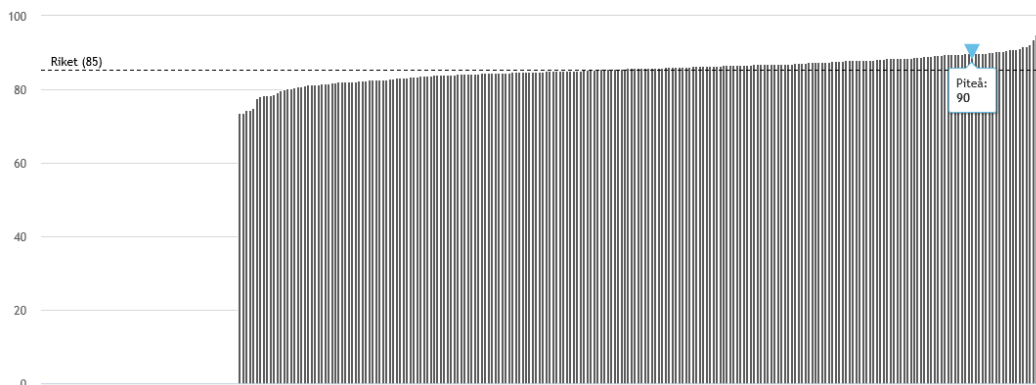
Inskrivna barn per årsarbetare kommunal förskola, antal¹⁸

Ett attraktivt val

Drygt 520 000 barn mellan ett och fem år går i Sveriges förskolor. Både antalet och andelen inskrivna barn i förskolan har successivt ökat i alla åldersgrupper. Enligt Skolverkets senaste statistik, från hösten 2019, är 85 procent av alla barn i åldern ett till fem år inskrivna i förskolan. Att andelen barn i förskola inte är ännu högre beror på att bara hälften av ettåringarna är inskrivna. Redan från två års ålder deltar över 90 procent av barnen i förskolan och i åldern fyra till fem år är andelen uppe i 95 procent. Barn med utländsk bakgrund deltar i förskola i något lägre utsträckning än genomsnittet. Andelen har dock ökat under den senaste femårsperioden.¹⁹

Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)²⁰

90 % av Piteås barn i åldrarna 1-5 år är inskrivna i en förskola. Grafen ovan tar dock inte hänsyn till huruvida förskolan är kommunal eller fristående. Av samtliga barn inskrivna i förskola är det 5,6 % som går i en fristående förskola i Piteå, att jämföra med 20,3 % i riket.²¹

¹⁸ www.kolada.se, N11010, hämtad 2020-05-14

¹⁹ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 21

²⁰ www.kolada.se, N11800, hämtad 2020-05-14

²¹ www.kolada.se, N11802, hämtad 2020-05-14

Att så stor andel av kommunens barn i åldrarna 1-5 år är inskrivna i förskolan har betydelse för barnens framtida kunskapsutveckling. Flera studier tyder på att deltagande i förskola generellt har en positiv effekt på individers fortsatta kunskapsresultat och livsvillkor. Bland annat har flera omgångar av OECD:s PISA-studie visat att 15-åriga elever som har gått i förskola som barn i genomsnitt presterar högre än elever som inte gått i förskola.²²

Förskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet

Huvudmän för förskolan skall säkerställa och stödja att arbetet i förskolan bedrivs på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet i syfte att höja den pedagogiska kvaliteten och även ge goda förutsättningar för ledarskapet i förskolan.²³

Piteå kommun bedriver i samverkan med Umeå universitet magisterutbildningen *Forskning och utveckling i skolan*, 60 hp, som syftar till att ge förskollärare och lärare kunskap om forskningens roll i förskolan och skolan samt att lärare själva ska utveckla egna problemställningar och genomföra studier inom undervisning och lärande. I samband med utbildningen skrev en av de magisterstuderande förskollärarna sin uppsats utifrån rubriken *Systematiskt kvalitetsarbete i förskolan: Hur ett arbetslag tolkar, översätter och genomför systematiskt kvalitetsarbete i praktiken*.²⁴

Under läsåret 2019/2020 har även aktionsforskningsprojekt bedrivits i två av kommunens förskolor. Trädgårdens förskola har genomfört en fallstudie i syfte att synliggöra och kritiskt granska hur ett arbetslag i förskolan talar om och beskriver sitt systematiska kvalitetsarbete och hur det systematiska kvalitetsarbetet formas i samtalen. Resultatet av studien visar att genomförandet av policy i förskolan är en invecklad process där det krävs att de deltagande pedagogerna inte bara tolkar skollag och läroplan, utan också att de måste göra dessa tolkningar till sina egna innan de kan applicera tolkningarna i verksamheten.²⁵

Under året har även en forskningscirkel och ett aktionsforskningsprojekt på Solens förskola genomförts. Syftet med aktionsforskningsprojektet har varit att utveckla kunskaper om hur förskollärare med ett särskilt uppdrag (sk. SKA-piloter) ska stödja kollegors kollegiala lärande i förskolans systematiska kvalitetsarbete, dvs. stödja processer som syftar till att dokumentera och reflektera över det pedagogiska arbetet i förskolans undervisning samt hur ett vetenskapligt förhållningssätt kan användas i förskolan för att utveckla kvaliteten i verksamheten.²⁶

²² Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 8

²³ Förskolans kvalitet och måluppfyllelse – ett treårigt regeringsuppdrag att granska förskolan, Slutrapport Skolinspektionen, 2018, s. 10

²⁴ Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktiktäna forskning, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.4

²⁵ Ibid., sid.7

²⁶ Ibid., sid.5

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, förskola

I fjolårets kvalitetsrapport uppgavs kompetensförsörjningen, behovet av större förskoleenheter och en förändrad organisation samt uppdraget att arbeta för en samsyn för att skapa en likvärdig förskola i kommunen som de utvecklingsområden man ville ta sig an inom avdelningen Förskola. Hur har man då arbetat med dessa utvecklingsområden under året som gått?

Förskolorna i kommunen har under det senaste året arbetat med att utveckla sin kompetens gällande lågaffektivt bemötande, förhållningssätt och barnsyn. I något förskoleområde har pedagogerna läst litteratur och reflekterat i mindre grupper utifrån specialpedagogens frågeställningar.

I tre rektorsområden har man jobbat med Skolverkets kompetenssatsning *Läsllyftet*. Många arbetslag har lyft det som en tydlig framgångsfaktor. En stor fördel är att väva in Läsllyftets moduler i temaarbetet, men även att alla pedagoger varit involverade i Läsllyftet och det kollegiala lärande som skett, både inom arbetslaget och på nätverksträffarna. Ett arbetslag har skrivit:

Eftersom vi pedagoger under detta läsår får fortbildning i läsllyftet så genomsyrar det mycket av vårt arbete i våra två barngrupper. Vi pedagoger får massor av inspiration från andra förskolor om hur vi kan vidareutveckla vårt arbete kring detta.²⁷

De flesta förskoleområden har dessutom jobbat med SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) under året där två utvecklingsstödjare fått förutsättning att utbilda så kallade SKUA-piloter inom sju rektorsområden.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Under kommande år kommer förskolorna att arbeta med utevistelsen (utbildning och undervisning utomhus) som ett utvecklingsområde.

Ledarskap för förskollärare är också ett prioriterat område för fortbildning, och man vill även utveckla arbetet kring flerspråkighet ytterligare, bland annat genom en fortsatt satsning på SKUA.

Förskoleklass

I skolans läroplan anges att undervisningen ska utgå från elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Däremot ska undervisningen i förskoleklass även ta sin utgångspunkt i *elevernas intressen* och kontinuerligt utmana dem vidare genom att

²⁷ Citat från en förskolas arbetslag

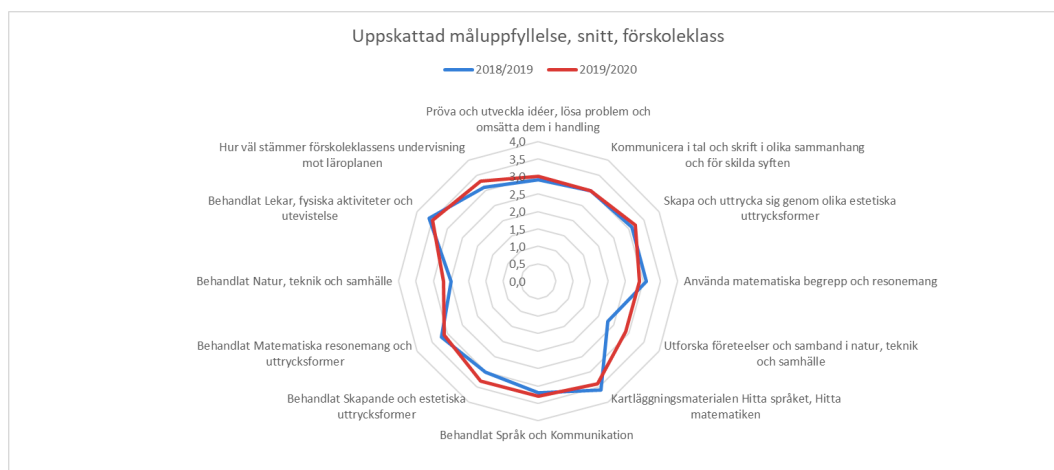

inspirera till nya upptäckter och kunskaper. Specifikt för förskoleklassen är även att utbildningen ska syfta till att *förbereda eleverna för fortsatt utbildning*.²⁸

Innehållet i förskoleklassens läroplansavsnitt kan beskrivas som en syntes av förskolans mål och grundskolans mål, och utgör på så vis en mix av dem båda. De förmågor som eleverna i förskoleklass ska utveckla och det centrala innehåll som beskrivs för undervisningsverksamheten återfinns i variationer både i förskolans läroplan och i kursplaner och kunskapsmål för övriga grundskolan.²⁹

Måluppfyllelse

Hur har förskoleklassens verksamhet i Piteå kommun lyckats leva upp till målen i läroplanen? När rektorerna gör en självskattning kring verksamheten och dess undervisning framkommer följande bild:

Resultatet bygger på den enkät som avdelningschef lämnat till rektorerna för att skatta i vilken grad man arbetat med att eleverna getts förutsättningar att utveckla olika förmågor, där skalan gått från ”Inte uppfyllt” (1) till ”Helt uppfyllt” (4).

På frågan ”Hur väl anser du att förskoleklassens undervisning arbetar mot Lgr11s mål och riktlinjer kring området Kunskaper 2.2” blir den genomsnittliga bedömningen 3,3 (2019 3,1), dvs. ”Uppfyllt i hög grad”. I kommentarerna till frågan framkommer att arbetssätten har utvecklats avseende struktur och metodik; fasta rutiner, tydlig struktur, stimulerande och allsidig undervisning. Ett elevaktivt och elevnära arbete som bygger på dialog och kommunikation, utifrån elevernas egna erfarenheter, ger eleverna förutsättningar att utveckla sina förmågor och färdigheter. Man lyfter också en väl planerad verksamhet av

²⁸ Att lyckas med förskoleklass. En studie av hur rektorer hanterar förskoleklassens utmaningar och möjligheter, Annika Andréasson, Göteborgs Universitet rapport nr HT18 PDGX61:2, 2018, sid 5

²⁹ <https://www.grundskoletidningen.se/7-2018/uppdrag-forskoleklass>, hämtad 2020-05-15

skickliga, erfarna legitimerade pedagoger med god kännedom om innehållet i läroplanen och det centrala innehållet som viktiga faktorer för elevernas kunskapsutveckling.

I läroplanen anges att *leken* ska utgöra en väsentlig del i det aktiva lärandet i de tidiga skolåren, men i förskoleklassens läroplansdel anges lekens betydelse för utveckling och lärande ännu tydligare. Av läroplanen framgår även att förskoleklassens undervisning ska erbjuda en variation av arbetsätt, uttrycksformer och lärmiljöer som gynnar övergången från förskola till grundskola och fritidshem och på så sätt bidra till kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.³⁰

I enkäten blir rektorernas självskattning på frågan ”*I vilken grad behandlas lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse från det centrala innehållet för förskoleklass*” i genomsnitt 3,5 (2019 3,6), dvs ett mycket högt resultat vilket visar på kvaliteten i förskoleklassens arbete. Rektorerna beskriver hur man arbetar genom ett lustfyllt lärande som utgår från styrdokumentet och att man värnar om och tillvaratar lärandet i leken. Stor vikt har lagts vid hälsofrämjande aktiviteter i form av rastaktiviteter, allmän fysisk aktivitet och utevistelse.

När det gäller graden av arbetet med matematiska resonemang och uttrycksformer visar rektorernas enkät på ett genomsnitt i måluppfyllelsen på 3,1 (2019 3,2) vilket får ses som ett bra resultat. Man beskriver hur man bedriver en medveten, systematisk och varierad undervisning med en blandning av metoder där både praktiskt material, digitala hjälpmedel och begreppsträning ingår.

Enkäten visar även ett högt resultat när det gäller ”*I vilken grad man arbetat med kartläggningsmaterialen Hitta språket och Hitta matematiken för förskoleklass*” där den genomsnittliga måluppfyllelsen ligger på 3,4 (2019 3,6). Rektorerna menar att det obligatoriska kartläggningsmaterialet som man arbetat med för andra året ger en ökad kvalitetssäkring av undervisningen och att den verkligen utgår från elevers och gruppens behov. Man har också provat att arbeta med kartläggningsmaterialet i mindre grupper vilket varit framgångsrikt.

Vi gör Skolverkets kartläggning under höstterminen för att se vilken nivå vi ska ligga på i undervisningen. Vi använder oss av skolböcker som är anpassade för förskoleklass samt använder oss av annat material som stimulerar språk och matematik. Ex Legi lexi, Vektor, POIO (Ipad). I leken får eleverna utmaningar som tex räkna när man leker café eller skriva menyer och liknande.³¹

Det område som rektorerna i enkäten fortsättningsvis skattar relativt lågt är området natur, teknik och samhälle. Man bedömer att arbetet med att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att utforska och beskriva företeelser och samband i natur, teknik och samhälle i genomsnitt ligger på 2,9 (2019 2,3) – har ökat till ”uppfyllt i hög grad” – och på frågan ”*I vilken grad behandlas Natur, teknik och samhälle från det centrala innehållet för*

³⁰ Att lyckas med förskoleklass. En studie av hur rektorer hanterar förskoleklassens utmaningar och möjligheter, Annika Andréasson, Göteborgs Universitet rapport nr HT18 PDGX61:2, 2018, sid 5

³¹ Citat av en av kommunens rektorer

förskoleklass?” blir snittet 2,7 (2019 2,5). Rektorererna framhåller en medveten satsning på naturen, hälsa och fysisk aktivitet genom planerade aktiviteter i närmiljö, skog och mark. Man har även till viss del arbetat med teknik och samhälle men det är fortsättningsvis ett utvecklingsområde.

Förskoleklass på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet

I Infjärdens skolområde har två forskningscirkelar bedrivits under läsåret. Den första syftade till att synliggöra och diskutera elevers meningsskapande i samband med skolövergångar i skolans tidigare år och att via analyser identifiera vad som fungerar underlättande och /eller hindrande vid elevers verksamhetsbyten.

Studien ansåg sig se att elever, trots låg ålder, kan ge uttryck för sin åsikt och ser sitt bidrag som värdefullt. Elever har olika upplevelse av det som varit, att var och en får möjlighet att beskriva sin erfarenhet blir därför viktigt. Identitetsprocessen utmanas i övergången och studien pekar även på att övergångsprocessen startar redan i förväntningarna inför en övergång. I skolområdet kommer man att fortsätta arbeta med att vidareutveckla övergången mellan förskola och förskoleklass. Olika berörda professioner kommer framgent att träffas i en arbetsgrupp för att få insyn i varandras verksamheter med mål att övergångarna ska vara trygga och ge eleverna möjlighet till progression och utveckling.³²

Infjärdens skolområde har haft ytterligare en forskarcirkel igång med syfte att genom kollegial samverkan och i samverkan med hemmet fördjupa vår kunskap om en explicit och systematisk träning av två grundläggande lässtrategier påverkar läslust och lärförmåga i förskoleklass till åk 3. Projektet ingår i ett större arbete som är förankrat i Piteå kommuns satsning att utveckla läsning och språkutvecklande arbetssätt i alla skolor (SKUA). I projektet ingår 17 pedagoger, rektor, pedagogista samt två forskare från LTU. Ett arbete som kommer att resultera i en populärvetenskaplig och en vetenskaplig artikel.³³

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, förskoleklass

I förra årets kvalitetsrapport framhöll verksamheten vikten av gemensam kompetensutveckling och kollegiala reflektioner/samarbeten med övriga pedagoger i förskoleklass i kommunen men även inom skolområdet.

På grund av rådande pandemi har inte nätverksträffar och kompetensutveckling för förskollärare i förskoleklassen genomförts i samma utsträckning som tidigare medan utbildningen i SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) genomförts för all

³² *Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktisknära forskning*, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.12f.

³³ *Ibid.*, sid.13

personal i grundskolan och har bidragit till samsyn mellan lärare och förskollärare på skolenheterna avseende arbetsmetoder för elevernas kunskapsutveckling.

Man betonade även i förra rapporten hur viktigt det är att rektorer och skollledning medvetet arbetar med att inkludera förskoleklassens verksamhet och pedagoger till skolans organisation och kompetensutveckling. Att även förskoleklassen får stöd av förstelärare och specialpedagoger, något som stämmer väl överens med den rapport – att lyckas med förskoleklass - som Göteborgs universitet publicerat där man skriver: *”Dels behöver rektor stötta lärare [i förskoleklass] i utvecklingen av skolans kärnprocesser och dels skapa förutsättningar som möjliggör undervisning och lärande.”*³⁴

Kompetensutveckling har genomförts tack vare skolgemensamma insatser såsom SKUA samt gemensamma utvecklingsprojekt som KL (kooperativt lärande) och aktionsforskningsprojekt.

Rektorer för förskoleklass framhöll förra året behoven av digitala verktyg, resurser, likvärdiga förutsättningar för att kunna delta i olika uttrycksformer som teater, musik, simhall, bowling, besöka brandkår och polis med mera samt planeringstid för pedagogerna. Behovet av planeringstid och tid för reflektion och uppföljning.

Avdelningschef uppger dock att likvärdighet avseende möjligheter att delta i olika uttrycksformer som teater, musik, simhall, bowling, besöka brandkår och polis med mera tyvärr har varit begränsat under året pga. covid-19.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Prioritera reflektionstid för att planera, följa upp och utveckla verksamheten. Fortsätta utveckla strukturer för det kollegiala lärandet och arbetet med språk och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA).

Utveckla samsynen mellan stadier och övergångar samt samverkan med skolan och fritidshemmet.

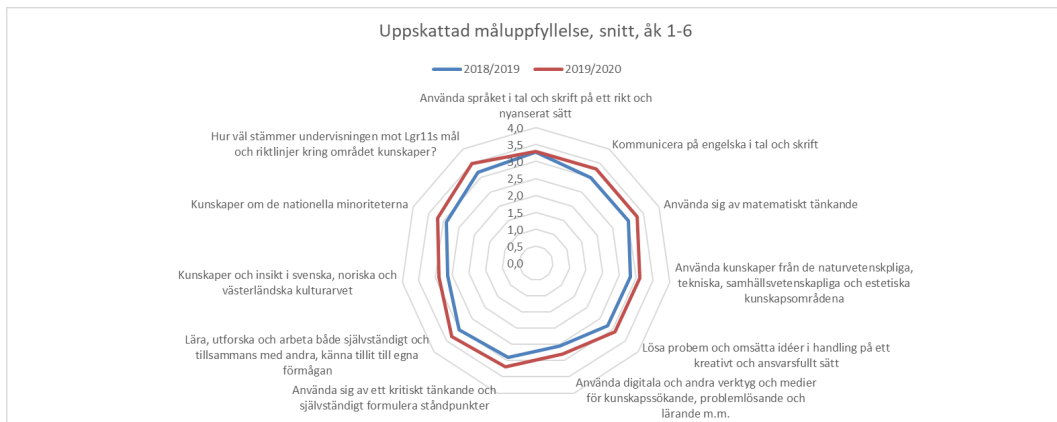
Utveckla området teknik och samhälle.

Grundskola

Uppskattad måluppfyllelse, åk 1-6

Hur har verksamheten i Piteå kommuns grundskolor, åk 1-6, lyckats leva upp till målen i läroplanen? När rektorerna gör en självskattning kring sina verksamheter och dess undervisning framkommer följande bild:

³⁴ Att lyckas med förskoleklass. En studie av hur rektorer hanterar förskoleklassens utmaningar och möjligheter, Annika Andréasson, Göteborgs Universitet rapport nr HT18 PDGX61:2, 2018, sid 3

Resultatet bygger på den enkät som avdelningschef lämnat till rektorerna för att skatta i vilken grad man arbetat mot att eleverna efter genomgången grundskola fått uppräknade kunskaper och förmågor, där skalan gått från "Inte uppfyllt" (1) till "Helt uppfyllt" (4).

På frågan "Hur väl anser du att grundskolans undervisning behandlar Lgr11s mål och riktlinjer kring området Kunskaper 2.2?" blir den genomsnittliga bedömningen bland rektorerna för åk 1-6 3,5 (2019 3,2), dvs. "Uppfyllt i hög grad". Försättningsvis skattas lägst måluppfyllelse på elevernas förmåga att "använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande" där snittet landar på 2,8 (2019 2,5). Snittet har ökat från "Uppfyllt i låg grad" till "Uppfyllt i Hög grad" och en förklaring till det förbättrade resultatet kan vara 1:1-satsningen på högstadieskolorna som inneburit en viss ökning av datorer till i första hand mellanstadieskolorna. Även elevernas "kunskaper och insikt i svenska, nordiska och västerländska kulturarvet" skattas av rektorerna relativt lågt till i genomsnitt 2,9.

Näst högst måluppfyllelse noteras på elevernas förmåga att "använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt", där genomsnittet landar på 3,3 (likvärdigt med 2019). Rektorerna har även självskattat följande områden till 3,3 i årets kvalitetsrapport; "kommunicera på engelska i tal och skrift", "använda sig av matematiskt tänkande" och "lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra, känna tillit till egna förmågan"

Rektorerna bedömer med andra ord att måluppfyllelsen höjts på samtliga områden från föregående år.

Nationella prov, åk 3

Med anledning av Coronapandemins utbrott i februari 2020 genomfördes ej de nationella proven i åk 3 vt 2020 och några nya resultat kan därför ej delges i denna kvalitetsrapport.

Då de nationella proven hunnit skickas ut i landet innan utbildningsdepartementet beslutade att proven skulle ställas in, finns det skolenheter i kommunen som genomfört dem i alla fall. Den bedömning som görs från skolenheterna är att måluppfyllelsen är god. Många

beskriver att alla elever är godkända eller att de har godtagbara kunskaper. Det är endast vid 4 skolenheter som man bedömer att inte alla elever uppnått kunskapskraven för åk 3.³⁵

Rektorerna upplever läs- och skrivsvårigheter, andra svårigheter samt feltolkningar som orsaker till att elever ej når målen i olika deltest. Bristen på uthållighet kan därför även vara en bidragande faktor. Samtidigt som rektorernas analyser givetvis utgår från det systematiska kvalitetsarbete som de bedriver på sina enheter är analyserna något "individfokuserade". Detta är på intet sätt unikt för Piteå, tvärtom. Skolinspektionen fastslår i en granskningsrapport från 2010 att skolor är bäst på att följa upp resultat på just elevnivå, främst i de högre årskurserna. "Skolorna är "individfokuserade", det vill säga de fokuserar på att följa upp, utvärdera och åtgärda resultaten på elevnivå. De letar efter orsaker till resultaten hos enskilda elever och vidtar åtgärder på individnivå för att förebygga misslyckande."³⁶

Det som bland annat lyfts av rektorerna som framgångsrikt i matematikundervisningen är följande; Regelbundna och återkommande repetitioner vilket krävs för att befästa kunskaper, användande av matematiska begrepp samt att eleverna muntligt och skriftligt kan visa hur de tänker vid rutinuppgifter och problemlösning. Elevaktiv formativ bedömning är viktigt för motivationen och dessutom framhåller rektorerna täta kontroller och uppföljningar av elevernas kunskaper och möjligheten att träna på gamla ämnesprov.

Intensivundervisning i matematik har gett ett gott resultat och stärkt elevernas tilltro till sina matematiska förmågor och gjort att eleverna blivit säkrare på den grundläggande taluppfattningen. Framgångsfaktorer har varit att ge eleverna tid, repetition och konkret material. Matematiska samtal är ytterligare en framgångsfaktor.³⁷

Det som rektorerna lyfter som framgångsfaktorer är en undervisning som utgår från bedömningsstöden, användandet av läs- och matematiklyftens material, textsamtal, kollegiala samtal om undervisningen, aktionsforskning, "delakultur" samt en ökad dokumentationskompetens bland lärarna. En uttalad mottagare av skrivandet och analyser av texter visar värdet i att arbeta med språkstöttning kring elevers skrivande och medvetandegöra dem hur de kan vidareutveckla sina texter i svenska. Att "modellera" och sätta ord på själva skrivprocessen har varit ytterligare en framgångsfaktor, tillika att skrivutvecklingen ska betraktas och vara formativ för att hela tiden utvecklas.

³⁵<https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2020-03-23-warens-nationella-prov-stalls-in>, publicerat 2020-03-23, hämtad 2021-02-22

³⁶ *Arbetar skolor systematiskt för att förbättra elevernas kunskapsutveckling?*, Skolverkets kvalitetsgranskning Rapport 2010:10, sid 7

³⁷ Citat av en av kommunens rektorer

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 3

I förra årets rapport framhöll verksamheterna behovet av att utveckla undervisningen i svenska genom att använda Ipads eller dator i något större utsträckning samt att fördjupa arbetet med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för att ge språksvaga elever fler möjligheter och verktyg.

Avdelningschef uppger att satsningen på SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) har inneburit ökade kunskaper avseende språksvaga elever och en ökad individualisering.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Fortsätta utveckla SKUA-arbetet för likvärdighet i undervisningen och kollegialt lärande där reflektion och kritisk granskning av undervisningen sker systematiskt.

Utveckla arbetet med hälsofrämjande skola, fysiska aktiviteter och rastveksamhet för att ”orka med” kunskapsinhämtningen.

Matematik och svenska, åk 6

Under åren 2013-2020 visar den nationella statistiken att andelen flickor i årskurs 6 med lägst betyg E i matematik varit några procentenheter högre än pojkars. Både pojkar och flickor följer dock en nedåtgående trend i riket som helhet.³⁸

I Piteå har andelen elever i åk 6 med lägst betyget E i **matematik** förbättrats till 93,2 % 2020 i förhållande till 2019, då resultatet var 91,6%. Piteå ligger 5,4 procentenheter högre än rikssnittet och ca 6,3 procentenheter högre än länssnittet.³⁹

Det som rektorerna lyfter som framgångsrikt är det lokala systematiska kvalitetsarbetet (SKA), höga förväntningar, varierad undervisning och goda relationer med eleverna. Gemensamma ämneskonferenser i matematik, deltagande av specialpedagoger, utvecklandet av arbetet med tidiga screeningar, ”extramatte” samt arbete med digitala matteböcker för att öka eleverna motivation. En rektor lyfter fokus på SKA-arbete samt ett mycket gott ämnessamarbete i arbetslaget som framgångsfaktorer.

Bedömningen är att ett individualiserat arbetssätt har gett goda resultat i **engelska**. Likaså framhåller rektorerna de undervisningstillfällen där man haft två pedagoger på lektionerna; det har gett möjlighet att dela in eleverna i grupper och arbeta extra med specifika elever.

Under VT-20 granskade Skolinspektionen skolans bedömning i eng åk 6, vilket föranledde särskilt fokus på bedömningsformer, undervisnings

³⁸ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 12

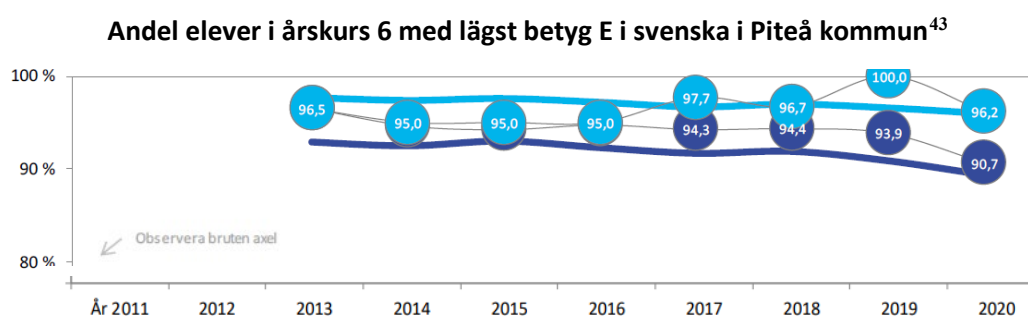
³⁹ www.kolada.se, N15485, hämtad 2021-02-01

genomförande, och betygssättning. Skolinspektionens bedömning var att lärarna fångar ett brett och varierat underlag som grund för betygssättning.⁴⁰

Resultaten i **svenska** (nationellt) har under åren 2013-2020 inte haft samma nedåtgående trend men i år har resultaten försämrats, framför allt för pojkarna. Flickors resultat har på rikssnitt legat några procentenheter högre än pojkarnas. Nivåskillnaden mellan kommunerna är förhållandevis stor men har under det senaste året minskat något.⁴¹

I Piteå har andelen elever med lägst betyget E i svenska försämrats med 3,6 procentenheter sedan ifjol, från 96,9 till 93,3 % (vilket är likvärdigt med förra årets rikssnitt).⁴² Även nationellt har resultatet försämrats till 92,1% och länsnittet till 90,5%. Resultatförsämringen för flickorna i Piteå är större än för pojkarna.

Ljusblå rund punkt motsvarar resultatet för flickor i kommunala skolor i Piteå, Ljusblå linje är resultatet för flickor i riket. Den mörkblå färgen står för motsvarande mått gällande pojkar.

Det som rektorer lyfter som faktorer till det försämrade resultatet i svenska är bland annat funktionsnedsättningar, hög frånvaro, psykisk ohälsa och elever som anlänt sent till Sverige med språkliga svaga kunskaper i modersmålet. Bristande möjlighet till skolgång p.g.a. oroligheter i hemlandet eller att de varit på flykt. Eleverna på de flesta skolenheterna har lyckats sämre 2020 än 2019. Rosviks skola, Norrmalm- och Solanderskolan är de skolenheter där elever presterat lägst och två av dessa enheter har också flest nyanlända.⁴⁴

Resultatet mellan de olika skolorna i kommunen visar på stora diskrepanser. Allt ifrån 100% godkända betyg i åk 6 i något av de tre kärnämnen (Ma, Sv, Eng) till 81,3% i Svenska/SVA på en enskild skola.⁴⁵

Trots den omfattande satsningen på kompetensutveckling i SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) som i utvärderingarna får mycket höga betyg, och att rektorerna beskriver ett medvetet arbete både på gruppnivå och för enskilda elever samt

⁴⁰ Citat av en av kommunens rektorer

⁴¹ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 13

⁴² Källa: kolada - hämtad 2020-02-01

⁴³ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 14

⁴⁴ Uppgift hämtad från i betygsrapportering, Procapita 2020-06-30

⁴⁵ Uppgift hämtad från i betygsrapportering, Procapita 2020-06-30

tillgång till erfarna, behöriga och yrkesskickliga lärare ser vi försämrade resultat. Eftersom omsättningen av personal är relativt liten kan man fundera över vad resultatet beror på: Är det en tillfällig nedgång och är nivån trots det acceptabel och rimlig? Är det en konsekvens av den problematiska samhällsutvecklingen avseende den allmänna inställningen till skola och bildning som påverkat resultaten? Eller har det under pandemivåren varit svårt att göra en adekvat bedömning av elevernas kunskaper, i jämförelse med riket, med anledning av avsaknaden av de nationella proven?

Flertalet rektorer framhåller vikten av det kollegiala utbytet och lärandet, vilket bidrar till en mer varierad undervisning samt ökar likvärdigheten i verksamheten, samplanering och sambedömning. Rektorererna nämner även vikten av de satsningar som görs genom aktionsforskning, samt långsiktiga och strategiska satsningar på kompetensutveckling.

På en skola framhåller rektor även skolans satsning på fysisk aktivitet för alla elever (extrapass varje vecka samt kortare rörelsepåuser på lektionerna, sk. "Brainbreaks") som en viktig faktor för att bibehålla resultaten.

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 6

I förra årets kvalitetsrapport lyftes kvalitetssäkringen av en digitaliserad skola fram som det främsta utvecklingsområdet. Rektorererna framhöll såväl behovet av kompetensutveckling kopplat till digitaliseringen som utökad tillgång till digital utrustning.

Utvecklingschef Niklas Risberg har med anledning av föregående rapport fått ett uppdrag att, med utgångspunkt från skolans styrdokument, sammanställa underlag och utreda möjligheten till en utökad digitalisering i åk 1-6 för att bättre kunna möta skollagens krav. Rapporten och förslag till beslut skall presenteras för nämnden till sommaren 2021.

Förra årets rapport betonade även behovet av utökad tid för skolsköterska och kurator för att kunna arbeta förebyggande på skolorna samt att det är önskvärt att fler skolor kan få ta del av en skolsocionom för att främja närvaro och psykosocial hälsa bland eleverna.

Under året som gått är en utökning av tillgången till skolsocionom genomförd genom satsningen *Likvärdig skola*, däremot har inte någon utökning av tid avseende skolsköterska och kurator genomförts.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Utveckla elevhälsoarbetet (EHT), arbeta med elevernas fysiska och psykiska hälsa samt skolnärvaro.

Insatser för att öka elevernas måluppfyllelse i ämnet svenska, framför allt avseende läsförståelse och skrivutveckling.

Öka elevernas motivation, genom att bl.a. göra eleverna mer delaktiga i sin kunskapsutveckling.

Fortbildning inom digitalisering samt en utökning av digitala verktyg

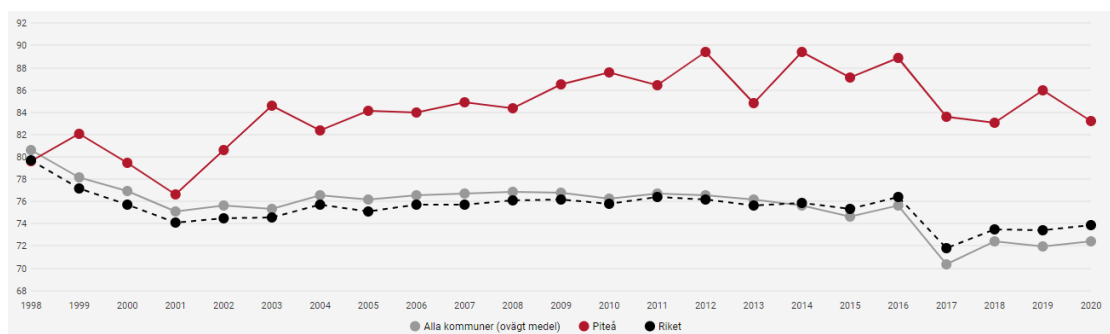

Kunskapskrav, åk 9

Andelen elever i Piteå som uppnått kunskapskraven i alla ämnen uppgår till 83 % (2019 86 %), vilket kan jämföras med länsnittet som ligger på 77 % och rikssnittet på 74 %. Piteås resultat är därmed en försämring jämfört med fjolåret med knappt tre procentenheter men ligger fortfarande högre än läns- och rikssnitt. Resultatet placerar oss bland de främsta kommunerna i riket men innebär likafullt att vårt nyckeltal med målvärde på 100 % inte uppnås.⁴⁶

Flertalet rektorer betonar i sin analys vikten av de många anpassningar lärarna varje dag gör i sin undervisning för att inkludera alla elever i den. Trots att skolan tillhandahållit stöd i olika former upplever man elever som har stor skolfrånvaro, elever som inte har kognitiva resurser, nyanlända, drogproblematik, resurssvaga vuxna runt eleverna, m.m. som bidragande faktorer till att eleverna ej lyckas. Var det förbättrade resultatet 2019 en tillfällighet? Trots stora insatser av lärare, specialpedagoger, elevhälsa och insatser kring hemmasittare har resultatet inte kunnat vidmakthållas.

Andel elever i åk. 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (%)⁴⁷

I riket som helhet uppnår flickor i åk. 9 kunskapskraven i större utsträckning än pojkar. Denna skillnad har varit konstant över tid, men en ökad skillnad kan noteras mellan åren 2016-2019.⁴⁸

⁴⁶ www.kolada.se , N15419, hämtad 2021-02-01

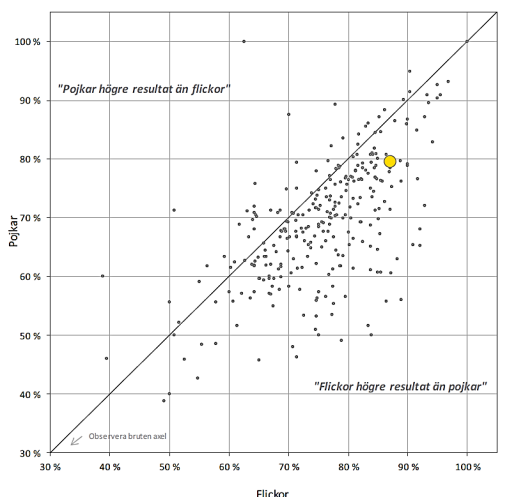
⁴⁷ www.kolada.se , N15419, hämtad 2021-02-01

⁴⁸ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, Bild 7f.

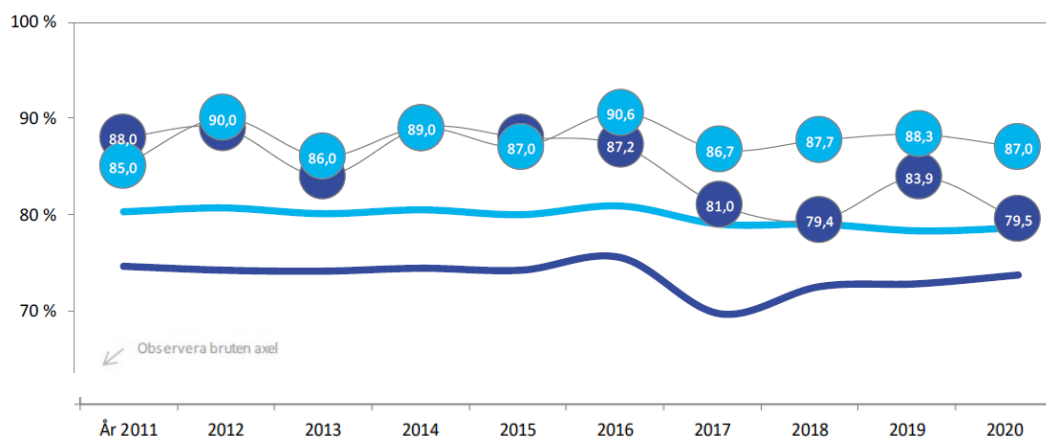
Andelen pojkar respektive flickor i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen⁴⁹

Piteå kommun markerad med gul punkt och övriga kommuner i Sverige markerade med svarta punkter

I Piteå har skillnaderna mellan flickor och pojkars resultat varierat mellan åren. Flickornas resultat har legat på en relativt jämn och hög nivå de senaste åren, däremot har pojkarnas resultat varierat och bidrar också i större utsträckning till årets försämrade resultat.

Andel elever i åk. 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (%)⁵⁰

Ljusblå rund punkt motsvarar resultatet för flickor i kommunala skolor i Piteå, Ljusblå linje är resultatet för flickor i riket. Den mörkblå färgen står för motsvarande mått gällande pojkar

I förra årets kvalitetsrapport uppmärksammades det av en rektor som trodde att den positiva utvecklingen för pojkarnas resultat hörde samman med satsningen på digitalisering och utökade digitala verktyg genom 1:1-datorer i högstadierna, men utifrån årets resultat verkar det ej vara så. Kan försämrade resultat till viss del bero på pandemin och en viss legitimitet

⁴⁹ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, Bild 16

⁵⁰ Ibid., Bild 8

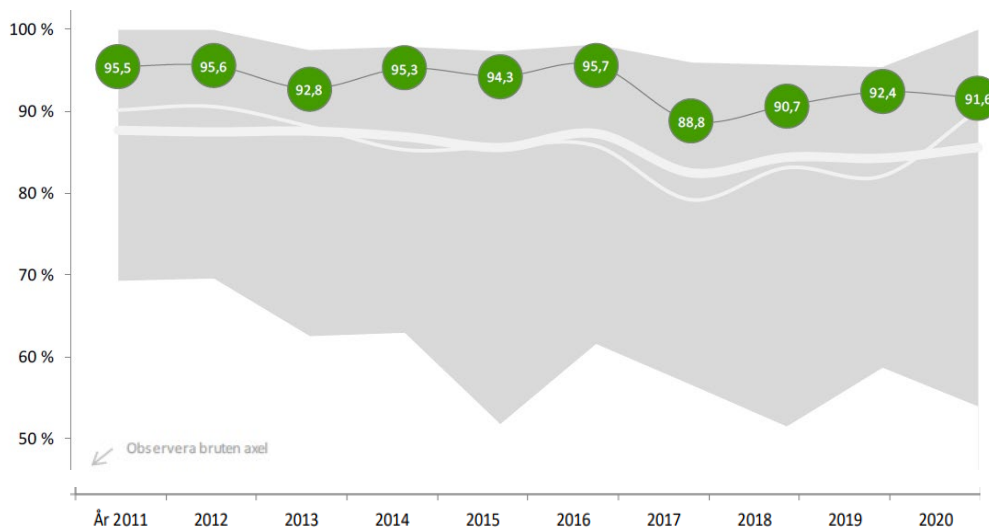
att ”stanna hemma” från skolan och att det ej funnits tillräckligt med underlag för att bedöma elevernas prestationer? Beror pojkarnas försämrade resultat på att pojkar vanligtvis presterar bättre när de får visa sina kunskaper i de nationella proven, som uteblev.

”Efter vårterminens arbete med motivationen bland några av eleverna i åk 9 har vi diskuterat hur vi ska kunna genom att prata ännu mer studieteknik, tydlighet i förhållningssättet kring provtillfällen bland kollegiet, information till föräldrar och synliggörandet av elever i behov av ytterligare stöd, försöka tidigarelägga insatserna så att vi inte får samma problem med motivationen som denna”⁵¹

Gymnasiebehörighet, åk 9

De nationella rapporterna visar att elevers resultat gällande gymnasiebehörighet förbättrats trots pågående pandemi. Preliminär betygsstatistik för våren 2020 visade en ökning av andelen elever som är behöriga att söka till gymnasieskolan. Det är totalt 86,0 procent av eleverna i riket som är behöriga att söka till ett yrkesprogram, 87,3 procent av flickorna och 84,7 procent av pojkarna. Det tyder på en ökning med 1,3 procentenheter jämfört med officiell statistik från föregående läsår. För flickor och pojkar är det en ökning med 1,1 respektive 1,4 procentenheter. Det finns stora, och ökande, skillnader mellan kommunerna, vilket illustreras av den grå utan i diagrammet nedan.⁵²

Andel elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram (%)⁵³

Mörkare grå yta visar spannet mellan kommunen i landet med högst respektive lägst resultat. Tunn vit linje visar Norrbottens resultat och grov vit linje visar resultatet för Sverige som helhet. De gröna ringarna markerar Piteås resultat.

⁵¹ Citat av en av kommunens rektorer

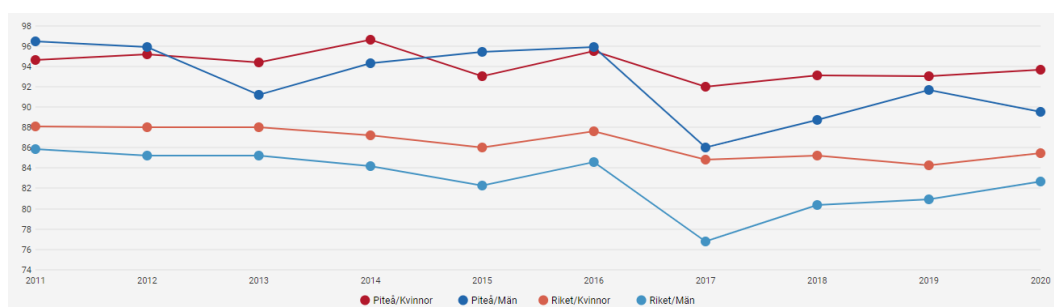
⁵² www.kolada.se , N15428 samt N15436, hämtad 2021-02-23

⁵³ Öppna jämförelser – Grundskola 2019, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 5

I Piteå kan man inte se samma positiva utveckling som i riket. Andelen elever som är behöriga till ett yrkesprogram på gymnasiet har minskat till 91,6, vilket är en minskning med 0,8 procentenheter jämfört med föregående år. Piteå har därmed 5,6 procentenheter bättre behörighet till gymnasiet i jämförelse med riket.

Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel (%)⁵⁴

Det verkar enligt ovanstående graf som om pojkarnas resultat när det gäller behörighet till gymnasiet, över tid, fluktuerat mer än flickornas. Pojkarna i Piteås resultat har över tid försämrats och den positiva trenden de två senaste åren har brutits. Det verkar som om pojkarna i första hand står för det försämrade resultatet avseende behörighet till gymnasieskolan men en djupare analys av varje skolenhets resultat visar att både pojkar och flickor har ett försämrat resultat i jämförelse med förra året. I rektorernas redovisning framgår att de idag avsätter mer resurser än någonsin på att få elever till skolan och att de, med en minskad kommunal elevpeng, tvingas prioritera i större utsträckning än tidigare och polariseringen av elevresultaten ökar.

Vi kan på vår skola se, tror fler nämnt det, att skillnaden mellan "hög- och lågpresterande", de högre betygen och de lägre betygen, ökar. Vi har färre elever som når betygen i mellanskiktet, engelska är utpekad, men andra ämnen vittnar om liknande trend.⁵⁵

Porsnässkolan är den enda skola där pojkarna har ett förbättrat resultat och på Christinaskolan och Hortlaxskolan har flickorna ett något bättre resultat än förra året. Över tid verkar det dock som om skolornas resultat försämrats något och det är Solanderskolan som över tid har de största variationerna. Sjulnässkolan når inte 100 % behörighet för både flickor och pojkar detta år, något som hänt endast en gång tidigare (2017).

⁵⁴ www.kolada.se , N15436, hämtad 2021-02-23

⁵⁵ *Kommentar av en av kommunens rektorer*

		2011	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%), Piteå ⁵⁶										
Christinaskolan	Totalt	95,7	95,2	95,0	100	95,0	94,1	92,0	90,7	90,3
	Flickor	100	100	100	100	95,0	95,0	-	89,5	93,4
	Pojkar	100	100	95,0	100	95,0	95,0	95,0	100	85,7
Hortlax skola	Totalt	100	100	95,0	100	100	93,3	95,0	95,4	96,7
	Flickor	100	100	95,0	100	100	95,0	95,0	100	98,3
	Pojkar	100	100	95,0	100	100	91,3	95,0	100	95,2
Pitholmsskolan 7-9	Totalt	100	100	95,0	100	95,0	88,6	91,7	100	95,8
	Flickor	100	100	100,0	100	100	95,0	100	100	96,7
	Pojkar	100	100	95,0	100	95,0	87,5	88,5	100	95,1
Porsnässkolan	Totalt	88,3	100	90,9	90,7	95,0	90,9	86,2	88,6	92,1
	Flickor	100	100	100	80,0	95,0	95,0	100	100	97,3
	Pojkar	100	100	100	100	100	95,0	79,4	83,7	87,2
Sjulnässkolan	Totalt	100	100	95,0	100	95,0	84,6	95,0	100	90,3
	Flickor	100	100	100,0	100	100	95,0	100	100	91,3
	Pojkar	100	100	100	100	100	82,1	100	100	89,3
Solanderskolan	Totalt			.	83,9	82,5	72,1	75,9	90,2	83,0
	Flickor			.	100	100	78,3	73,9	100	81,5
	Pojkar			.	83,9	75,0	68,4	77,4	100	84,6

Meritvärde, åk 9

Under perioden 2015-2020 har elevernas meritvärden i åk 9, nationellt sett, förändrats förhållandevis lite. Piteås elever har legat över rikssnittet fram till i år då vi ser en markant försämring i meritvärde.⁵⁷

Det genomsnittliga meritvärdet i Piteå kommun läsåret 2018/2019 var 231,0 vilket innebar att Piteå tillhörde de 25% bästa kommunerna i landet. Läsåret 2019/2020 ligger Piteå genomsnittliga meritvärde på 225,7, vilket är 5,4 poäng lägre än rikets genomsnittliga värde och placerar Piteå bland de 50% mittersta kommunerna. Flickornas resultat avseende meritvärde har minskat mest. Från 247,0 till 238,6. Pojkarnas meritvärde har minskat från 216,0 till 212,6.⁵⁸

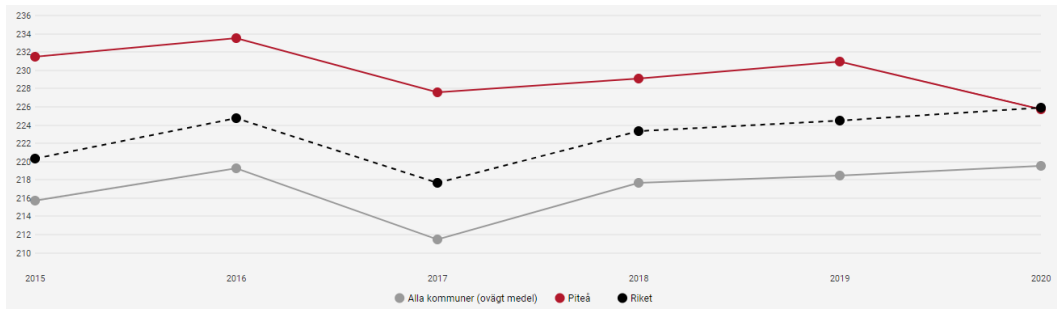
Elever i åk. 9, genomsnittligt meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)⁵⁹

⁵⁶ Skolverket- Siris tom 2019, 2020 eget resultat utifrån Procapita och inrapporterade uppgifter

⁵⁷ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon., bild 9

⁵⁸ www.kolada.se, N15505 hämtad 2021-02-01

⁵⁹ www.kolada.se, N15505 hämtad 2021-02-01

Rektorernas samlade bedömning av det försämrade meritvärdet kan härledas till att mycket tid och resurser läggs på elever som har hög frånvaro, psykisk ohälsa och språksvårigheter samt att man har varit tvungen att lägga mycket tid och resurser på att lyfta några elever för att de ska klara betygen och gå vidare till gymnasiet. En rektor skriver följande:

Förklaringen kan ligga i flera delar, bland annat hade vi ett lägre antal elever som avslutade grundskolan, vilket ger att utfallet blir stort om ett fåtal elever ej kunnat närvara i skolan eller presterat i skolan av en eller annan anledning.

*Vidare så kan man se meritpoängen som en spegel av hur arbetet sker i vardagen, meritpoängen sjunker något, men andelen som når behörighet till gymnasiet är relativt konstant. Vi lägger mycket resurser på att hjälpa elever som är i behov av stöd, vilket kan påverka elever som har möjlighet att nå de högre betygen.*⁶⁰

Det genomsnittliga meritvärdet, nationellt, skiljer sig precis som tidigare år mellan flickor och pojkar. I Piteå är skillnaden 26 poäng till flickornas favör, medan det skiljer 27 poäng i riket och 33 poäng i länet. Nationellt har skillnaden mellan könen varit tämligen konstant de senaste tre åren, medan i Piteå har skillnaden mellan könen minskat med 5 poäng sedan föregående år.⁶¹

Det finns dock en oro bland rektorerna för de elever som trots allt inte uppnår behörighet till gymnasiet. Även om Piteå har en mycket hög andel elever som når gymnasiebehörighet i jämförelse med riket är det fortfarande ca 8,5 % av våra elever som inte gör det. Av den anledningen är det bl.a. viktigt att vi fortsätter att prioritera elevhälsoarbete och det arbete som görs för att motivera hemmasittare att återvända till skolan (vilket givetvis skapar bättre förutsättningar för elever att nå behörighet till gymnasiet).

Slutsatsen av ovanstående är sammantaget att andelen som har fullständiga betyg minskar något och det är i första hand pojkarna som i större omfattning ej klarar kunskapskraven, det vill säga lägsta betyget E. Flickorna i sin tur har haft svårigheter att bibehålla eller nå de högsta betygen. En annan faktor som påverkat meritvärdet är naturligtvis de nyanlända eleverna och då framför allt på enskilda skolenheter, en rektor skriver följande:

⁶⁰ Citat av en av kommunens rektorer

⁶¹ www.kolada.se, N15505, hämtad 2021-02-01

”Skolan vill fortsätta jobba med matematikundervisningen och utveckla nya arbetsätt...skolan ser behovet av en SVA lärare som kan individualisera och anpassa undervisningen då fler nyanlända påverkar resultaten. Skolan jobbar vidare med motivation till lärande, både för alla lärare men även som ett aktionsforskningsprojekt.”⁶²

En jämförelse mellan skolorna i Piteå visar att det genomsnittliga meritvärdet varierar mellan enheterna. Solanderskolan har störst variation över tid och det genomsnittliga meritvärdet ligger år 2020 på 193,1. Även Sjulnässkolans meritvärde varierar, över tid, relativt mycket medan Hortlaxskolan är den skola med minst variation. Den enda skola som lyckades höja sitt meritvärde 2020 är Pornässkolan som har ett genomsnittligt meritvärde på 234,1. Högst genomsnittligt meritvärde återfinns på Hortlax skola; 234,5.

Frånvaron i grundskolan ökar, 44 procent av eleverna i grundskolan har under 2020 varit frånvarande mer än 10 %. 11 procent av eleverna har haft en frånvaro som överstiger 20 %, vilket innebär att var nionde elev i skolan var frånvarande mer än 1 dag/vecka. Den ökade frånvaron kan naturligtvis härledas till Covid-19 och i dialog med rektorerna ser de en koppling mellan försämrade skolprestationer och ökad skolfrånvaro bland elever.

Grundskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet

I grundskolan har en rad forskningsprojekt genomförts under året. På Christinaskolan har man exempelvis arbeta med att utveckla kunskap om hur NO-lärare i åk 7-9 uppfattar sin praktik i relation till historia, ramfaktorer, samhälle och elever. Under vårterminen 2020 utfördes två forskningscirkel där resultaten från forskningsprojektet diskuterades och lärdomar kunde dras att NO-lärarnas diskurser på skolan lätt hamnar i det praktiska och att lärarna behöver hjälp för att lyfta diskussionerna vidare.⁶³

På Hortlax skola genomfördes en forskningscirkel kring frågeställningen ”Vad reflektion innebär i lärares arbete”. Undersökningen visar att lärare har en gemensam förståelse av reflektion och att de reflekterar i tanke, text och dialog. Ju oftare lärarna reflekterar desto större nytta har de av reflektionen i sin praktik.⁶⁴

I och med det aktionsforskningsprojekt som genomfördes under läsåret 2018/19 startades ett långsiktigt utvecklingsarbete vid Musik & Dansskolan. Aktionsforskningsprojektet visade sig bli betydelsefullt för lärarna och hela verksamhetens fortsatta utveckling och utgjorde grunden för en magisteruppsats⁶⁵. Syftet med studien har varit att beskriva och

⁶² Citat av en av kommunens rektorer

⁶³ Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktisknära forskning, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.14f.

⁶⁴ Ibid., sid.16f.

⁶⁵ Kulturskolelärares professionella lärande och utveckling: Ett individuellt, kollegialt och kollektivt projekt (Hagström, 2020) som genomfördes inom ramen för en magisterkurs i pedagogisk yrkesverksamhet, Forskning och utveckling i skolan, vid Umeå universitet.

analysera hur kulturskolelärare uppfattar och formar sitt professionella lärande och utveckling i förhållande till elevernas undervisning. Lärdomarna aktionsforskningsdeltagarna gjorde inom projektet handlade om hur lärarens förändrade metoder och förhållningssätt skapade förutsättningar för att involvera, engagera och göra eleverna delaktiga i undervisningspraktiken. För att möjliggöra vidare utveckling av gemensamma insikter och lärdomar har lärarna fortsatt att genomföra strukturerade individuella och gemensamma reflektioner i form av forskningscirkel 45min/v under läsåret 2019/20. Fortsättningsvis har rektor skapat förutsättningar för lärarna i form av avsatt tid för gemensamt reflektions- och utvecklingsarbete både under föregående och kommande läsår.⁶⁶

På Norrmalmskolan har en studie genomförts med syfte att utifrån elevperspektiv nå en fördjupad förståelse och ökad kunskap om hur pedagoger som arbetar i skolan kan möta elever i behov av särskilt stöd i skolans praktik. Att lyfta elevernas perspektiv och synliggöra elevernas uppfattningar om hur det särskilda stödet fungerar. Innehållet i elevernas berättelser pekar på hur små förändringar kan ha betydelse för hur väl det särskilda stödet fungerar i praktiken kopplat till hur väl det särskilda stödet stämmer överens med hur arbetsmetoderna fungerar i kontext. Arbetsmetoder som kan upprätthållas med små medel och som verkar ge goda resultat eftersom eleven upplever sig delaktig i lärprocessen och inkluderad.⁶⁷

På Pitholmskolan har en studie genomförts i syfte att undersöka och analysera högstadielärares och lärares erfarenheter av lärandesituationer som påverkar elevers lust att lära i skolarbetet. Resultatet visar att det finns olika aspekter som påverkar lust att lära. Valfrihet och eget inflytande främjar lusten att lära i skolan, liksom beröm och uppmärksamhet vid elevers utveckling, både kunskapsmässigt och som individer. Ytterligare lustskapande aspekter är varierade lektioner som ger eleverna utmaningar på rätt nivå och att lärare respekterar eleverna genom det lyssnande samtalet. Resultatet visar även att elevers och lärares erfarenheter rör sig i samma diskurser men att vissa skillnader kan skönjas i synen på hur frekvent varierade lektioner förekommer, synen på inflytande och olust samt kontexten för personliga band.⁶⁸

På Porsnässkolan har praktiktäna studier, forskningscirkel och en magisteruppsats (*”Det hade inte behövt bli så här! En kvalitativ studie av vårdnadshavares erfarenheter av skolans inkluderingsuppdrag.”*) genomförts. Syftet med den praktiktäna studien var att genom vårdnadshavares berättelser beskriva och skapa förståelse för hur ett barns placering i kommunövergripande särskild undervisningsgrupp relaterar till en inkluderande skola. Det övergripande resultat som framkommit är att vårdnadshavarna känner en känsla av svek av inkluderingen av barnet i hemskolan där barnet inte mötts av de anpassningar som varit nödvändiga för en fungerande skolgång. Resultatet visar även på viktiga vändpunkter

⁶⁶ *Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktiktäna forskning*, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.19f.

⁶⁷ Ibid., sid.22

⁶⁸ Ibid., sid.24f.

där placeringen i särskild undervisningsgrupp är en sådan. Vidare visar resultatet på en svårighet för barnen att återskolas till den ordinarie skolan. En slutsats som framkommit är att inkluderingsuppdraget är komplext och handlar om mer än var ett barn är placerat. Det handlar om vikten av tillhörighet och gemenskap men även om vikten att få samma rättigheter och samma förutsättningar.⁶⁹

På Språklussen genomfördes en studie i syfte att beskriva och analysera hur nyanlända högstadieelever, i reguljär klass, stöttas i SO-undervisningens ämnesspråk utifrån ett lärar- och elevperspektiv. Vidare undersöktes hur stöttningen omsätts i undervisningspraktiken. Resultatet av studien visade att SO-lärarna explicit stöttar eleverna i ämnesspråket med fokus på ord och begrepp och att elevernas modersmål var en underutnyttjad resurs i klassrummet. Eleverna deltog nästan inte i någon interaktion med lärarna eller de andra eleverna i klassen. Stöttningen av de nyanlända eleverna skedde mestadels på mikronivå och lärarna saknade utbildning i hur de ska arbeta explicit med språk- och kunskaper parallellt.⁷⁰

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 9

I förra årets kvalitetsrapport framhöll rektorerna framför allt behovet av att utveckla undervisning och specialpedagogik inom matematiken. Man nämnde behoven av avkortade men fler lektionstillfällen för att främja elevernas ork och fokus samt utvecklade arbetssätt för att främja elevernas motivation. En rektor betonade även vikten av kontinuitet i lärargruppen för att främja måluppfyllelsen. Svårigheter att rekrytera lärare påverkar skolans resultat negativt (i fler ämnen än matematik) eftersom vikarier och personalomsättning skapar otrygghet och motverkar kontinuitet.

Under året som gått har man genomfört gemensamma ämneskonferenser i matematik åk 4-9 med deltagande av specialpedagogerna. Man har jobbat vidare med att utveckla tidiga screeningar i åk 4 och 7 för att kunna anpassa matematikundervisningen på rätt nivå. Utifrån läroplanens utökade timplan i matematik har man satsat på extramatte, mindre grupper och utvecklat undervisningen för att motivera eleverna. Grundskolan har under året haft full behörighet avseende lärare i bland annat matematik. Satsningen och samarbetet med Teach for Sweden bidrar till att öka behörigheten och därmed kontinuiteten.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

⁶⁹ *Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktisknära forskning*, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.26

⁷⁰ *Ibid.*, sid.28

I samarbete med elevhälsan vill man analysera orsakerna till elevers frånvaro och utforma effektfulla insatser för att öka närvaron.

I samverkan med, och genom insatser av elevhälsans kompetenser och socialpedagogerna på skolorna, vill man arbeta med elevers fysiska och psykiska hälsa, motivation och skolnärvaro genom olika utvecklingsarbeten kring hälsofrämjande skola.

Fortsätta följa elevernas resultat på lång sikt i syfte att se huruvida insatser avseende skolnärvaron ger effekt på lärandet.

Grundsärskolan

Rönnskolan i Piteå bedriver, utöver grundsärskola, även förskoleklass och fritidshem för elever inom grundsärskolan.

Förskoleklass, sarskolan

Förskoleklassen på Rönnskolan är en liten grupp för barn med särskilda behov som förväntas bli inskrivna i grundsärskolan inför år 1. Undervisningen i förskoleklassen planeras utifrån läroplanens centrala innehåll och anpassas till elevernas förutsättningar och behov. Stort fokus läggs på grundläggande förmågor inom kommunikation och samspel. Sarskolan arbetar i nära samarbete med hemmen för att barnen ska utvecklas och må så bra som möjligt i skolan.

Grundsarskola

Skolinspektionen genomförde i november 2019 en kvalitetsgranskning av undervisningen i grundsarskolan, Rönnskolan. I granskningen riktades särskild uppmärksamhet mot i vilken utsträckning undervisningen ligger på en nivå som erbjuder eleverna rika kunskapsutmaningar utifrån elevernas förutsättningar. Rönnskolan får beröm i rapporten över undervisning som fungerar mycket bra:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i hög utsträckning utformas så att eleverna ges förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Lärarna bedriver en strukturerad undervisning som utgår från de mål, syften och det centrala innehåll som anges i styrdokumentet. Undervisningen präglas av höga förväntningar på eleverna vilket bland annat synliggörs genom utmanande arbetsuppgifter. Den kännetecknas även av ett tillåtande klimat med varierande och stimulerande uppgifter.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetsgranskning bedöms att Rönnskolans verksamhet håller en god kvalitet och är ett attraktivt val för skolgången när ett barn har en intellektuell funktionsnedsättning/utvecklingsstörning. Förra årets utvecklingsområde var att utveckla kompetensen för bedömningar, detta har pedagogerna arbetat med då de också fick det som ett utvecklingsområde i Skolinspektionens granskning. Utifrån detta arbete är följande åtgärder vidtagna:

- Rönnskolan ska skapa fyra tillfällen/läsår för betygskonferens och bjuder in samtliga undervisande lärare. Inbjudan sker i god tid. Datumen sätts i kalendariet vid läsårets start.
- Betygskonferensen ska innehålla resonemang om bedömningsfrågor relaterade till grundsärskolans betygskriterier.
- Rektor utser en lärare i arbetslaget som ansvarig för att säkerställa att nya lärare får information om grundsärskolans betygssystem och om grundsärskolans läroplan och kursplaner. Läraren informerar också om skriftliga omdömen och IUP.

Under utbildningen i *”Tilltro, läsning och demokrati”* har grundsärskolan utvecklat metoder kring visuellt läsande inom inriktningen träningsskola. Det är ett område som man vill fortsätta att utveckla för att eleverna ska öka tilltron till sin egen förmåga som läsare och uppleva sig som läsande individer.

Fritidshem, särskolan

Verksamheten i särskolans fritidshem utgår från övergripande mål och riktlinjer när verksamheten planeras och utvärderas. Innehållet i verksamheten anpassas efter elevernas funktionsförmåga och behov av utveckling. Stort fokus läggs på att utveckla elevernas kommunikationsförmåga och lekskicklighet. Det är viktigt att skapa inbjudande lärmiljöer och erbjuda anpassad temalek utifrån elevernas intressen och behov. På Rönnskolas fritidshem behöver de vuxna i hög grad vara delaktiga och aktiva i leken. Genom varierade uttrycksformer som exempelvis dans, drama, musik och skapande med olika material ges möjlighet till kommunikation på olika sätt.

Måloppfyllelse hela grundsärskolans verksamhet

I den enkät som avdelningschef lämnat rektorerna för att skatta i vilken grad man ansvarar för och arbetat mot att eleverna uppnår uppräknade kunskaper och förmågor (där skalan gått från ”Inte uppfyllt” (1) till ”Helt uppfyllt” (4)) bedömer rektor för Rönnskolan att grundsärskolans undervisning i ”Hög grad” (3) uppfyller läroplanens mål och riktlinjer. I enkäten uppger rektor att 78% av uppräknade målområden är ”Delvis uppfyllda” samt att 22% av målområdena är ”Helt uppfyllda”. För förskoleklassen motsvarar snittet 2,6 för alla målområden dvs, mitt emellan ”Delvis uppfyllt” (2) och ”Uppfyllt i Hög grad” (3) och för fritidsverksamheten är motsvarande siffra 3 ”Uppfyllt i Hög grad”.

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, Grundsärskolan

Förra året ansågs att bedömningen av elevernas kunskaper behövde utvecklas så att alla undervisande lärare ökade sin bedömarkompetens. Även medarbetarnas kompetens inom olika kommunikationssätt behövde utvecklas då man arbetar multimodalt för att varje elev ska utveckla sitt uttryckssätt i kommunikation.

Utifrån Skolinspektionens granskningsresultat, som tidigare redogjorts för, bedömer vi att förra årets utvecklingsområde är helt uppfyllt.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Fortsätta utveckla metoder kring visuellt läsande inom inriktningen träningskola för att eleverna ska öka tilltron till sin egen förmåga som läsare och uppleva sig som läsande individer.

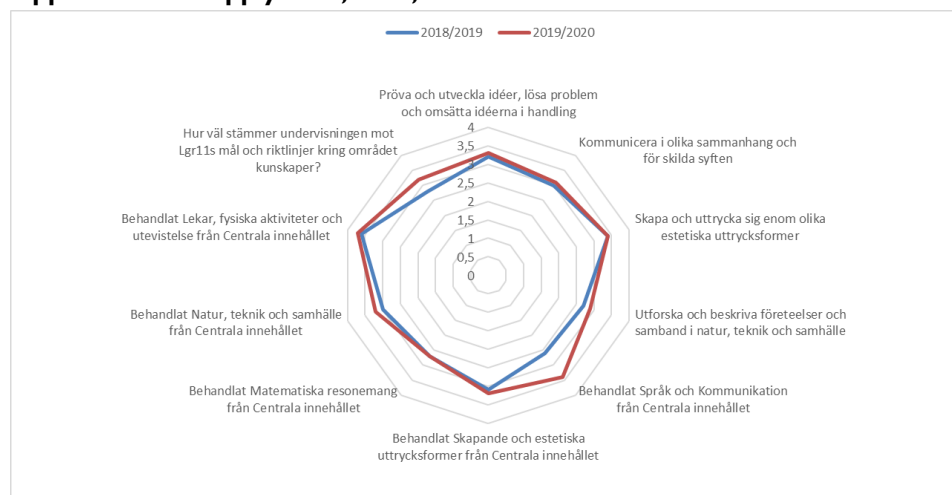
Fortsätta arbeta med att utveckla verksamheten och att skapa lärandemiljöer som håller god kvalitet.

Fritidshem nulägesbedömning

Uppskattad måluppfyllelse, fritidshem

2016 fick fritidshemmet en egen del i läroplanen med syfte och centralt innehåll. Denna fjärde del ska tillsammans med läroplanens första och andra del vara utgångspunkt för undervisningen i fritidshemmet. Hur har verksamhet i Piteå kommuns fritidshem lyckats leva upp till målen i läroplanen? När rektorerna gör en självskattning kring sina verksamheter och dess undervisning framkommer följande bild:

Uppskattad måluppfyllelse, snitt, Fritidshem

Resultatet bygger på den enkät som avdelningschef lämnat till rektorerna för att skatta i vilken grad man kan ansvara för och arbetat mot att barnen i fritidshemmen fått uppräknade kunskaper och förmågor, där skalan gått från ”Inte uppfyllt” (1) till ”Helt uppfyllt” (4).

På frågan ”Hur väl anser du att fritidshemmens undervisning behandlar Lgr11s mål och riktlinjer kring området Kunskaper 2.2” blir den genomsnittliga bedömningen bland rektorerna 3,2 (2019 2,8) dvs. skattat ”Uppfyllt i hög grad”. Eftersom undervisningen i fritidshemmen ska komplettera förskoleklass och skola i genomförandet och uppfyllandet av läroplanens mål är det positivt med det förbättrade resultatet.⁷¹

Vår undervisning utgår från läroplanen. Undervisningen är varierad och utgår från elevernas behov, intressen och förutsättningar. Eleverna ges möjlighet att utöva inflytande genom ex fritidsråd, verkstäder (tematiskt arbetssätt med skiftande, fördjupande innehåll) samt att vi är lyhörda för elevernas förslag och önskemål.⁷²

Lägst skattad måluppfyllelse sätter rektorerna på ”Matematiska resonemang från Centrala innehållet” där snittet landar på 2,7, likvärdigt med förra året och mitt mellan ”Delvis uppfyllt” och ”Uppfyllt i hög grad”. Högst skattad måluppfyllelse noteras på hur man ”Behandlat Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse från Centrala innehållet”, där genomsnittet landar på 3,7 (2019 3,6).

Fritidshemmet har en självklar och viktig roll i vår skola. Pedagoger i fritidshemmet arbetar och undervisar både i skola och på fritidshemmet, vilket förstärker en holistisk ansats. Förstelärare och specialpedagog arbetar också tillsammans med fritidshemmet. Skola, förskoleklass och fritids har gemensamma utvecklingsområden, där alla bidrar till skolutveckling tillsammans, men med en kompletterad ansats och utifrån sin profession.⁷³

Fritidshemmen kompletterar elevernas utveckling mot målen

Läroplanen anger att undervisningen i fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan genom att lärandet i högre grad ska vara situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat samt utgå från elevernas behov, intressen och initiativ. Förskoleklassen, skolan och fritidshemmet kan/bör samverka med varandra för att bidra till elevernas måluppfyllelse.⁷⁴

I Piteå framhåller majoriteten av rektorerna att samverkan mellan fritidshemmen och grundskolan fungerar väl, i syfte att komplettera elevernas utveckling mot målen. Fritidspersonalen och lärarna i grundskolan är ofta organiserade så att samarbete sker dagligen, ofta genom att man i fritidshemmen omsätter teorin från undervisningen i praktiska övningar som kan leda till ökad insikt och förståelse hos eleverna. Fritidshemmen har bland annat arbetat med värdegrundsfrågor, fysiska aktiviteter, lekar, konstruktion,

⁷¹ Fritidshemmet – Ett kommentarmaterial till läroplanens fjärde del, Skolverket 2016, sid. 5

⁷² Citat av en av kommunens rektorer

⁷³ Citat av en av kommunens rektorer

⁷⁴ Fritidshemmet – Ett kommentarmaterial till läroplanens fjärde del, Skolverket 2016, sid. 8

kommunikation, språkbruk, kreativitet, skapande, rastaktiviteter, stärkande gruppövningar, elevaktiva aktiviteter, medskapande, val av aktiviteter, med mera

Genom det kreativa skapandet ges eleverna många möjligheter att genomföra egna idéer och lösningar. Eleverna använder digitala verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Eleverna lär sig känna tillit till sin egen förmåga genom att lära, utforska, arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Vi använder vår utemiljö och närområdet till att inspirera till en sund livsstil. Fritids bygger på utforskande, nyfikenhet och lust att lära vilket utgör en grund för all kunskapsinhämtning.⁷⁵

Skolverket anser det vara värdefullt för lärarna i fritidshemmet att vara orienterade om innehållet i övriga delar av läroplanen. När lärarna i fritidshemmet har en förtroendefull samverkan med förskoleklassen och skolan samt har kännedom om alla delar av läroplanen, kan det bidra till att eleverna ges en kontinuitet i undervisningen.⁷⁶

Fritidshemmen i Piteå har tagit fasta på detta. Många rektorer har organiserat så att fritidspedagoger och lärare på fritidshem har samplanering med lärarna i grundskolan och man ingår i samma lärarlag, har gemensamma utvecklingsområden och gemensamma mål. På många skolor har fritidspedagogerna deltagit i SKUA-utbildningen.

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, fritidshem

Rektorerna framhöll i förra årets rapport vikten av djupare inblick i läroplanen och det centrala innehållet, kanske framförallt bland personal som inte har examen som fritidspedagog/lärare i fritidshem. Även om det systematiska kvalitetsarbetet utvecklats på några fritidshem måste det, enligt flera rektorer, förbättras ytterligare, såväl dokumentationen som kopplingen till styrdokumentet.

På grund av Covid-19 har inte samverksträffar mellan fritidshemmen skett och inga kompetensutvecklingsinsatser genomförts, förutom SKUA.

Några rektorer framhåller att mängden digitala verktyg/hjälpmiddel är begränsade vilket försvårar möjligheterna att använda olika uttrycksformer och språkutveckling genom digitalisering.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Motion, hälsa och fysisk aktivitet – inspirerad av vuxna som leder och utmanar barnens kreativitet och delaktighet

Utveckla arbetet med teknik och samhälle

Samverkan med skolan, integrera fritidshemmens verksamhet i skolans systematiska kvalitetsarbete.

⁷⁵ Citat av en av kommunens rektorer

⁷⁶ Fritidshemmet – Ett kommentarmaterial till läroplanens fjärde del, Skolverket 2016, sid. 5

Gymnasiet nulägesbedömning

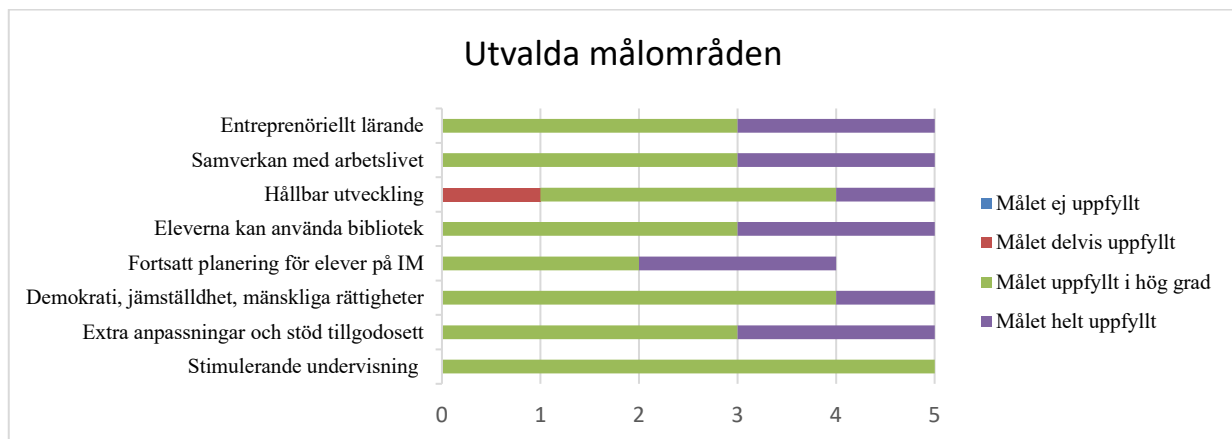
Uppskattad måluppfyllelse, Strömbäckaskolan

Rektorerna har med sin personal skattat utvalda målområden kopplat till läroplanens område *Kunskaper Kapitel 2.1*. Vid utgången av läsåret 19–20 bestod Strömbäckaskolan av sex skolenheter. Organisationen från höstterminen 2020 innebar en tillbakagång till fem skolenheter. I bedömningen nedan är det endast de fem befintliga rektorerna och skolenheterna som deltagit i bedömningen.

Påståendena som ställs och som rektorer och skolenheter bedömt är hämtade ur läroplan för gymnasieskolan (Gy11) och är formulerade på följande sätt:

1. Eleverna får möjlighet att utveckla kunskaper i entreprenöriellt lärande.
2. Skolan har en väl fungerande samverkan med arbetslivet.
3. Eleverna kan observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån perspektivet hållbar utveckling.
4. Eleverna kan använda sig av bibliotek och deras resurser.
5. För IM (Introduktionsprogram) finns planering för fortsatt utbildning eller förberedelse för arbetsmarknaden.
6. Undervisningen och utbildningen präglas av demokrati och jämställdhet och de mänskliga rättigheterna är väl förankrade.
7. Eleverna får sitt behov av extra anpassningar och stöd tillgodosett.
8. Eleverna har en stimulerande undervisning.

Axeln 0–5 representerar de fem skolenheterna. Sammanställt i diagramform ser resultatet ut enligt följande:

Som stöd för bedömningarna har rektorerna använt sig av Skolinspektionens elevenkät samt Strömbackaskolans egen elevenkät. När det gäller frågor som rör t.ex. samverkan med arbetslivet, entreprenöriellt lärande och planering för elever som går Introduktionsprogram, har man gjort egna erfarenhetsbaserade bedömningar av måluppfyllelsen.

Man kan se att övervägande del av skolenheternas bedömning av måluppfyllelse är satt till ”Målet uppfyllt i hög grad”. Många områden anses av flera rektorer/skolenheter vara helt uppfyllda. Hållbar utveckling är det mål som av en skolenhet bedöms som delvis uppfyllt. Rektor beskriver att man arbetar mycket i yrkesämnen med hållbarhet, men som målet och frågan är ställd; ”om eleverna kan observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån perspektivet hållbar utveckling”, blir det svårt att bedöma måluppfyllelsen.

En av rektorerna beskriver Studie- och yrkesvägledarnas arbete med framtidsytande planering för elever på Introduktionsprogram (IM), och specifikt Individuellt alternativ (IMA) och Språkinträdning (IMS):

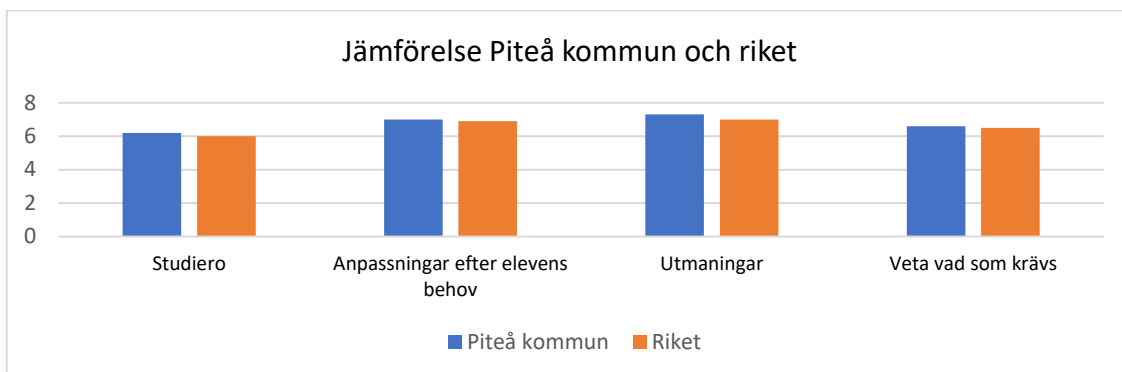
”Vi har tydliga rutiner för övergångar och tidsplaner för vårt arbete. SYV håller en röd tråd för eleven och samarbete sker med vuxenutbildningen för elever som ska gå vidare dit från IMS eller IMA. Utbildningen på IM håller hög kvalitet både inom ämnesspecifika området och när det gäller att förbereda eleverna för framtida studie- och yrkesliv. Innan vårens distansstudieundervisning genomfördes flera studiebesök med syfte att stärka elevernas förståelse för det svenska samhället och vilka möjligheter som finns i framtiden när det gäller jobb och studier.”

UR SKOLINSPEKTIONENS ELEVENKÄT VT-20

Fyra frågor är utvalda från elevenkäten, vilka alla har koppling till kvalitetsrapportens innehåll – Kunskaper. Frågorna berör studiero, anpassningar efter elevens behov, utmaningar och att veta vad som krävs.

Generellt sett kan man av resultaten i riket se att pojkarna bedömer nöjdheten i dessa frågor något högre än flickorna. Samma resultat kan även skönjas i resultaten från Strömbackaskolan. Skillnaderna mellan flickors och pojkars bedömning är generellt sett större på skolenheter med företrädesvis yrkesprogram. Rektor på en skolenhet med yrkesprogram lyfter vikten av att hålla jämställdhetsfrågan vid liv, och man arbetar målmedvetet med värderingar och driver även jämställdhetsfrågan ut mot, och tillsammans med branschen. I program där ett kön utgör en minoritet, är det extra viktigt att vara lyhörd för hur det kan påverka och att man vinnlägger sig om att lyssna in, se och åtgärda behov. Ett tjejnätverk startades under läsåret 19–20 för att stärka de unga kvinnorna i en mansdominerad utbildning och bransch, och för att fånga upp deras röster som grupp och individer.

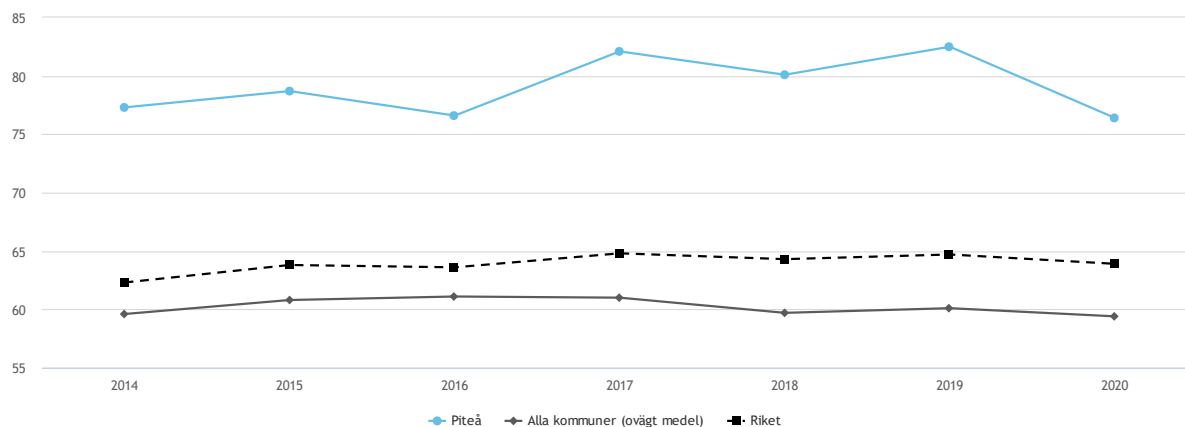
I jämförelse med riket så kan man i diagrammet nedan se att Piteå kommuns index ligger i paritet, eller något högre inom samtliga jämförda områden. I dessa siffror ingår även Grans Naturbruksgymnasium.

Examen inom 3 år

I databasen Kolada anges statistik över gymnasieexamen för de elever som påbörjade sin utbildning tre år tidigare, dvs höstterminen 2017. Elever på Introduktionsprogram med svenskt personnummer ingår i beräkningen. Det innebär att även elever som hoppat av utbildningen, kanske bytt till annan skola, flyttat etc. är medräknade i underlaget.

Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)⁷⁷

I diagrammet ovan kan man utläsa att andelen elever med gymnasieexamen inom tre år sjunkit för läsåret 19–20. Frågan är vad nedgången kan bero på? Man kan skönja en liten nedgång även för riket och alla kommuner ovägt medel, men varför var Piteå kommuns fall så pass stort? Statistik från Procapita, den databas där betyg och examen registreras, kan komplettera bilden. Där kan man utläsa att 86% av de elever som tog studenten våren 2020 erhöll gymnasieexamen, Introduktionsprogram borträknat.

De program med flest elever som inte fick gymnasieexamen var Estetiska programmet (15,8%) och Handels- och administrationsprogrammet (17,6 %). Andra program som låg relativt högt var Ekonomiprogrammet och Naturvetenskapliga programmet. Tre av fyra

⁷⁷ www.kolada.se, N17451 hämtad 2021-04-14

program med störst andel elever som inte nådde gymnasieexamen var studieförberedande program.

En del i förklaringen till nedgången i resultat i statistiken kan spåras till att vi hade fler elever på Introduktionsprogram antagningsåret 2017 och detta påverkar statistiken. Det innebär att färre elever klarade en gymnasieexamen på tre år. Som exempel kan nämnas att i planen för Yrkesintroduktion IMY framgår att målet med denna inriktning inte är att eleverna ska få en gymnasieexamen, utan att de framförallt ska förberedas för yrkesliv och kunna gå vidare till en anställning efter avslutad utbildning. Diagrammet nedan visar på den ökade andelen antagna elever till IM 2017 (som alltså är de elever som ingår i statistiken för eventuell gymnasieexamen efter tre år). Statistiken visar att år 2017 hade Strömbacka en topp med elever på Introduktionsprogrammen. (Källa: Skolverket, kommunblad 2015–2019).

Men även Coronapandemin kan ha spelat in. En av rektorerna beskriver att Coronapandemin med distansstudier gjorde att man trots ansträngningar misslyckades med några elever som tappade motivationen under våren, och det var svårt för lärarna att stötta upp på samma sätt när eleverna inte fanns på plats. När företag stängde dörren för elever på grund av pandemin så fanns det några som inte fullföljde sitt gymnasiearbete, vilket är en förutsättning för att få en gymnasieexamen. Någon elev återkom under hösten för att slutföra detta.

Rektor på skolenhet Magne beskriver läget på följande sätt vilket kan spegla hur skolan aktivt arbetar med att nå hög måluppfyllelse:

"De allra flesta elever nådde en yrkesexamen (100% vid Industriprogrammet och 96,4% vid Fordonsprogrammet). En elev fick sin examen senare på grund av att pandemin satte käppar i hjulet för uppkörning mot Trafikverket. Resultaten på skolenhet Magne bör anses som mycket goda. Eleverna vid såväl fordons- som industriprogrammet besitter mycket goda kunskaper framförallt i karaktärsämnena och de anses som mycket attraktiva på arbetsmarknaden. /.../ När det gäller de gymnasiegemensamma kurserna så kan många elever behöva extra tid och stöd för att nå minst betyget E. /.../ Lärarna i de teoretiska ämnena försöker med hjälp av specialpedagog att fokusera på kunskapsutveckling, och när eleven ser en progression i studieresultaten växer självförtroendet och det påverkar studieresultaten positivt i övriga ämnen."

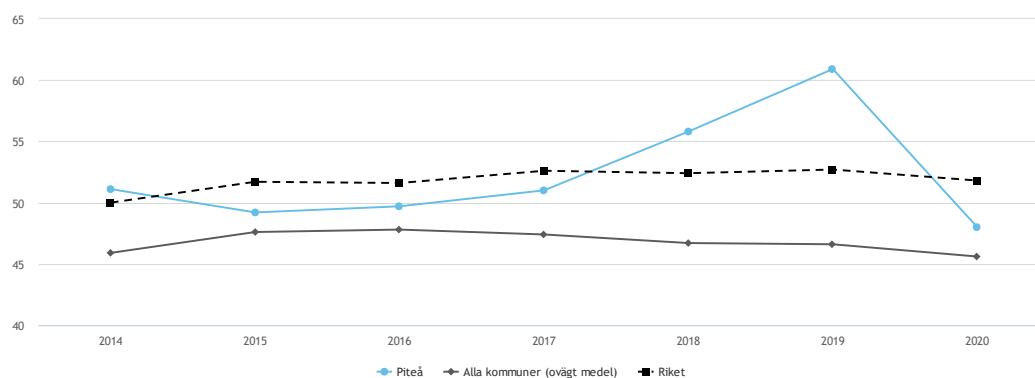
I jämförelse med riket så ligger Piteå kommuns gymnasieskolor på den översta kvartilen (grönt) bland de bästa skolorna i riket när det gäller andel elever med gymnasieexamen vilket är glädjande. Men vi får fortsätta att följa utvecklingen framöver för att få grepp om ifall nedgången är tillfällig och om det kan bero på det som tidigare beskrivits att vi läsåret 17–18 hade fler elever som antogs till IM vilket kan påverka kurvan över elever som tagit examen negativt.

En farhåga finns att Coronapandemin med långa perioder av distansstudier ska sätta spår när det gäller måluppfyllelse även innevarande läsår, trots stora ansträngningar från lärare och rektorer att jobba med anpassningar och stöd till elever. Ett fortsatt arbete med utveckling av digitalisering kopplat till undervisningsmetoder är ett behov som framkommer i skolenheternas rapportering även om vi skönjer ett slut på pandemin inom en överskådlig framtid.

Grundläggande behörighet inom 3 år

Statistik från Kolada visar också på en nedgång när det gäller elever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola. Alltså samma tendens som för elever med gymnasieexamen inom tre år. Statistiken gäller även i detta fall elever som påbörjade sina studier hösten 2017 och som tog studenten våren 2020 inklusive elever på introduktionsprogram:

Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)⁷⁸

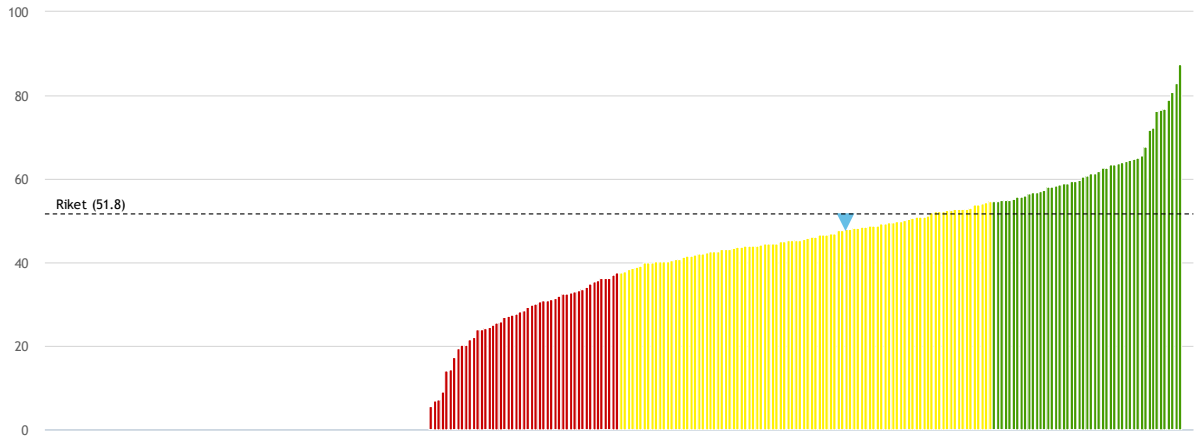

Diagrammet nedan kan illustrera hur Piteå kommuns gymnasieelever förhåller sig till andra kommuner i Sverige. Den blå pilen visar Piteås placering. Man bör också ha i åtanke att Piteå kommun har jämförelsevis hög andel elever på yrkesförberedande program, något som påverkar statistiken gällande grundläggande behörighet.

⁷⁸ www.kolada.se, N17479 hämtad 2021-04-14

Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)⁷⁹

Vår egen statistik som bygger på siffror från registrering i Procapita visar resultat för de elever som gick ut gymnasiet våren 2020. Där kan man se att 60,8 % av eleverna vid Strömbacka gick ut med grundläggande behörighet vid läsårets slut 2020. På de studieförberedande programmen nådde 88,6 % av eleverna grundläggande behörighet till universitet och högskola. För yrkesprogrammen är siffran 32,5 %. Lägsta andelen elever med grundläggande behörighet återfinns på Fordons- och transportprogrammet med 3,6 %. Högst ligger Samhällsvetenskapsprogrammet med 96,6 % och Vård- och omsorgsprogrammet med 91,3 %.

Rektor på Mimer beskriver följande:

”Andelen elever med grundläggande behörighet har minskat drastiskt sedan 2018 och det kan finnas olika förklaringsmodeller till det. En förklaring kan vara att Barn- och fritidsprogrammet återfått sin roll som ett yrkesprogram eftersom barnskötare som yrkeskategori efterfrågas igen. /.../ Nuvarande upplägg för Barn- och fritidsprogrammet tillåter inte kursen Engelska 6 inom programfördjupningen, utan elever väljer ofta den kursen inom ramen för individuellt val. Elever som t ex väljer LIU (Lokal idrottsutbildning) kan då inte välja Engelska 6 som individuellt val, vilket påverkar andelen elever med grundläggande behörighet. Detta kommer att förändras från och med hösten 2021 när Engelska 6 blir möjligt att lägga inom programmet vilket vi också kommer att göra.”

Ändå visar statistiken från Barn- och fritidsprogrammet ingen avvikelser från andra yrkesprogram generellt när det gäller grundläggande behörighet, utan ligger snarare högre. Men trots detta så är det en observerad nedgång det aktuella året.

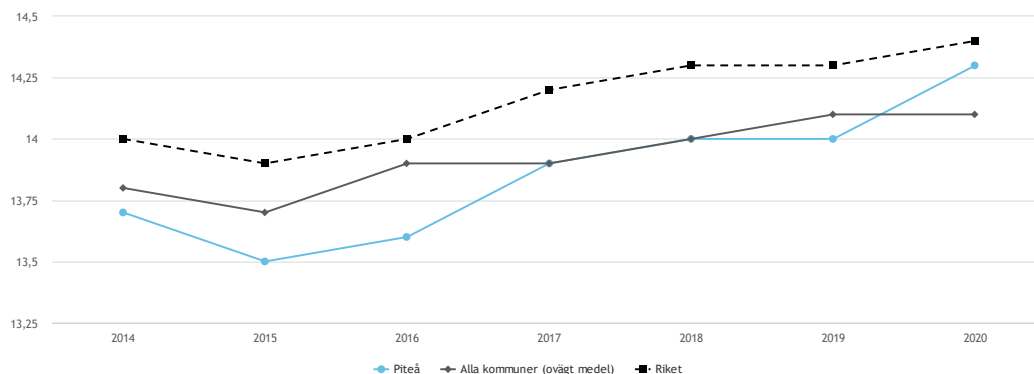
Man kan anta att det finns ett samband med att vi hade fler elever som antogs till Introduktionsprogram 2017 och att detta påverkar den negativa kurvan. Men det kan också finnas kompletterande förklaringar och vi bör fortsätta att följa denna fråga.

⁷⁹ www.kolada.se, N17479 hämtad 2021-04-14

Betygspoäng

Betygspoäng efter avslutad utbildning, kommunala skolor⁸⁰

Piteå kommuns gymnasieskolor har haft en uppåtgående trend vad gäller meritvärden de senaste fem åren. Intressant att se är att meritvärdena 2020 ökat trots Coronapandemin och medföljande distansundervisning under våren. Höjningen av meritvärden följer en nationell trend och man kan fundera över vad det kan bero på att meritvärdena generellt stiger. Speglar det en ökad kunskap och förbättrat lärande, ett större fokus på meritvärden, eller ett medvetet och långsiktigt arbete i att tolka och kommunicera och utveckla kunskaper och verktyg för betyg och bedömning? Piteå kommun har en stor andel behöriga lärare. Behöriga lärare och kollegialt lärande bidrar till mer rättssäker bedömning. Betyg utgör inte ett verktyg för konkurrens i Piteås skolor varför man kan anta att trycket på en betygsinflation inte är lika starkt. Kompetensutveckling i betyg och bedömning har genomförts i omgångar på olika skolenheter genom åren. Piteå kommuns elever hamnar när det gäller meritvärden lite över mitten av landets kommuner men strax under riksnittet.

Det kollegiala lärandets betydelse

Under åren har Strömbackaskolan utvecklat det kollegiala lärandet inom ämneslag och programlag. Förstelärarna bidrar i stor utsträckning till att det kollegiala lärandet kommer tillstånd. Rektorererna leder genom att sätta fokus och bidra till strukturer för det kollegiala lärandet. Arbetet med en skola på vetenskaplig grund har också varit en injektion för att förbättra undervisningens kvalitet. Det finns en kultur av lärande och en struktur för lärande som är en nyckel till framgång.

Det är viktigt att rektorererna sätter fokus på frågor som innebär stärkt kvalitet i utbildningen. Rektorererna har i sina utvecklingsområden på enheterna drivit frågor som t ex rör undervisningskvalitet, ledarskap, relationell kompetens, stimulans, kollegiala lektionsbesök, pedagogiskt ledarskap, mentorsstöd för arbete med elever och värdegrund etc.

⁸⁰ www.kolada.se, N17491 hämtad 2021-04-14

På skolenhet Hugin där programmen Natur och Teknik ingår, har man försökt att hitta vägar för att minska stressen för eleverna. Man har utvecklat timplanerna och försökt att hitta en röd tråd genom utbildningen där olika ämnen hakar i varandra, och man lägger stor vikt vid att i god tid fånga upp elever som riskerar att halka efter. Utvärderingar har visat att eleverna nu är mindre stressade vilket på sikt kan öka deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen på ett bättre sätt.

En annan faktor är det goda samarbete som finns med företagen. Det bidrar till att vi kan få in kompetens och kunnande och att vi håller den nivå i våra utbildningar som förväntas av oss från branscherna.

Från Magne och Mjölner lyfter man som framgångsfaktor vikten av goda relationer med eleverna och att lärarna jobbar i arbetslag kring eleverna med det framtida yrket och yrkesutövandet som målbild. Det skapar en stimulerande lärmiljö för eleverna och det i sig blir en motor till att lyckas med studierna. Infärgning av teoretiska ämnen i karaktärskurserna bidrar till en helhet för eleverna och en röd tråd i utbildningarna.

I samma anda beskriver rektor på Mimer hur samarbete mellan lärare och kurser, blir ett kitt för hela utbildningen. Lärarna påtalar att de finns alla tillsammans runt eleverna och att det gagnar lärandet. "Kittet" blir en framgångsfaktor och samarbetet påverkar både lärande och arbetsbelastning för både elever och pedagoger.

Rektor på Munin beskriver hur man fortsatt att jobba med undervisningsutveckling, kollegialt lärande, ämnesövergripande projekt samt studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar. Effekterna är förbättrad undervisning, delad kunskap mellan kollegor, positiva samarbetet mellan lärare och kurser vilket gynnar eleverna.

Gymnasieskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet

På Strömbackaskolan, enhet Frigg, har en studie genomförts i syfte att synliggöra diskurser och meningserbjudanden som framträder när elever beskriver sina erfarenheter av ett mål- och resultatstyrt arbetssätt och vilka förhållningssätt till lärande som utkristalliseras bland dem. Resultatet visar att det i skolans diskursiva praktik finns en högt rankad mätbarhetsdiskurs där situationsbunden kunskap inte har samma status och där det pågår en diskursiv kamp mellan mål- och resultatstyrning och sociokulturell lärandetradition.⁸¹

På Frigg genomfördes även en studie i syfte att fördjupa och utveckla kunskaperna om läraryrkets mellanmännsliga aspekter. I resultatet framkom att grogrunden för den goda relationen skapas i seendet av eleven, i visandet av den mänskliga läraren, i lyssnandet och i lärarens önskande om elevens bästa. I den goda relationen skapas spelrum att lyckas och misslyckas och förståelse för *den andre*.⁸²

⁸¹ *Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktisknära forskning*, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.30

⁸² *Ibid.*, sid.30

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, gymnasiet

Nationella prov:

Eftersom vi vid läsårets slut 2019 kunde se stora avvikelser när det gäller betygsättning av nationella prov kontra kursbetyg så har förstelärare i matematik haft detta som ett utvecklingsområde för de kollegiala samtalen och lärandet inom ämneslaget, i syfte att få tillstånd en mer rättssäker och likvärdig betygsättning. Tyvärr har så få nationella prov kunnat genomföras under året med anledning av pandemin så effekterna av detta arbete är inte möjliga att utvärdera.

Tillgänglig lärmiljö:

När det gäller det andra utvecklingsområdet, att göra lärmiljön så tillgänglig som möjligt inom ramen för ordinarie undervisning, är det ett långsiktigt pågående arbete. Tyvärr innebar pandemin att mycket av utvecklingsarbetet har fått läggas på is då fokus fick läggas på att få tillstånd en fungerande verksamhet trots pandemi och distansstudier. Pandemin har också gjort det svårare att träffas för att bedriva utvecklingsarbete.

Men det som ändå kan sägas om utvecklingsområdet ”tillgänglig lärmiljö”, är att det arbete som startade med två utbildningsomgångar via SPSM-Specialpedagogiska skolmyndigheten, för rektorer och elevhälsa, har resulterat i att elevhälsan bedriver sitt arbete närmare verksamheten i samverkan med lärarna. Sen finns lärstudios och mattestudio som också de är tillgängliga för alla elever.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Samverkan med branschen kring jämställdhet och jämställda arbetsplatser.

Fortsätta arbetet med att tillgängliggöra lärmiljön, främja elevers närvaro och psykiska hälsa. Närvaro är en friskfaktor. Sätta fokus på SKUA-Språk och kunskapsutvecklande arbetssätt som fått pausas i och med pandemin.

Vi behöver säkerställa att de elever som drabbats negativt av pandemin och distansstudier får det stöd och den undervisning de är garanterade för att kunna slutföra sina gymnasiestudier på ett fullgott sätt.

Fortsatt arbete med att utveckla den digitaliserade undervisningen. Även om pandemin förhoppningsvis klingar av i takt med att vaccinerings genomförs, så finns vinster i att kunna erbjuda elever en bättre digital undervisningsmiljö. Är det något vi lärt oss av pandemin förutom att hosta och nysa i armvecket, så är det digitaliseringens möjligheter och begränsningar. Det behöver vi fortsätta att utforska.

Gymnasiesärskolan

Gymnasiesärskolan har hög måluppfyllelse vad gäller området kunskaper. Ett övergripande mål för undervisningen är att skapa en god lärmiljö. Utmaningen för pedagogerna har varit att skapa förutsättningar för att frambringa delaktighet och lärande för varje enskild elev med dess individuella bakgrunder. Eftersom dialogen mellan lärare och klassassistenter är god möjliggörs det att hålla hög kvalitet på undervisningen och att skapa tydliga strukturer för lärandet. En konkret och strukturerad undervisning med många inslag av repetition är nyckel till att eleverna vid särskolan har hög måluppfyllelse. Den enskilda elevens behov och förutsättningar står i centrum för att målen nås. Individualisering och den formativa bedömningen är nyckeln till att eleverna utvecklas såväl kunskapsmässigt som socialt.

Utifrån att eleverna undervisas i smågrupper och att undervisningen är på fyra år är förutsättningarna goda för eleven att nå sina mål och att de är förberedda inför vuxenlivet när det gäller yrkesval men även att klara av ett eget boende. All personal är utbildade i ett lågaffektivt arbetssätt och det skapar en mycket god arbetsmiljö för såväl elever som personal. Lärandet för eleverna knyts ofta samman med praktiska inslag och social kompetens. Även rörelse och motion genomsyras i verksamheten och är en viktig del i undervisningen samt diskussioner och kunskaper kring livsstilsfrågor är ett naturligt inslag i verksamheten.

Även om gymnasiesärskolan var undantaget från distansstudier under pandemin så fanns det elever som inte var i skolan utifrån att de tillhörde en riskgrupp. De fick istället tillgodogöra sig undervisning på distans. Denna omställning påverkade eleverna både socialt och genom att invanda rutiner rubbades, men rent kunskapsmässigt hade distansstudierna inte någon större inverkan på skolresultaten.

Att skapa förutsättningar för lärandet i en god pedagogisk miljö är en stor del i förklaringen till att samtliga elever fått gymnasieintyg från individuella programmet samt fullständiga betyg från nationella programmet. Elevernas kunskapsutveckling har dokumenterats i IUP, skriftliga omdömen, utvecklingssamtal och betyg. Den formativa bedömningen sker kontinuerligt under lektionstid. Eftersom eleverna på gymnasiesärskolan har en funktionsnedsättning så kan det innebära svårigheter att reflektera över sitt eget lärande.

Från gymnasiesärskolans nationella program gick två elever ut åk 4 läsåret 19–20 från Hotell, bageri och restaurangprogrammet. Dessa två elever har fått betyg i samtliga kurser. Från gymnasiesärskolans individuella program gick fyra elever ut skolan med gymnasieintyg.

Läroplansområden Kunskaper (2.1)	 Målet ej uppfyllt	 Målet delvis uppfyllt	 Målet uppfyllt i hög grad	 Målet helt uppfyllt
Eleverna har en stimulerande undervisning				X
Undervisningen och utbildningen präglas av demokrati och jämställdhet och de mänskliga rättigheterna är väl förankrade				X
För eleverna finns en plan för övergång till fortsatt utbildning eller förberedelse för arbetsmarknaden				X
Eleverna kan använda sig av bibliotek och deras resurser		X		
Eleverna ges kunskaper och förutsättningar för att förstå vikten av hållbar utveckling			X	
Skolan har en väl fungerande samverkan med arbetslivet		X		
Eleverna får möjlighet att utveckla kunskaper i entreprenöriellt lärande			X	

På nationella programmet genomförs kontinuerlig diagnosticering i matematik, svenska och engelska, vilket innebär att elevernas kunskapsnivå kan mötas och det bidrar till att undervisningen är kvalitativ och givande för eleven. Diagnosticeringen är en viktig del i sarskolans framgångsfaktorer, detta utifrån att gymnasiesarskolans pedagogiska resurser används på bästa sätt och behoven blir mer riktade. Kartläggningen undviker att elever känner sig misslyckade utifrån att nivån är för hög eller understimulerade genom för låg kunskapsnivå.

På individuella programmet har personalen under läsåret 19-20 arbetat med att digitala verktyg utvecklats och bidragit till ökad måluppfyllelse för eleverna. Dator och Ipad har varit viktiga lärverktyg i undervisningen där eleverna bl. a. skapat animerad film, dramatiserat sånger och sagor samt spelat in en dockteater. Dokumentationen har visat sig vara ett bra sätt för eleverna att skapa minnen och upplevelser när de gärna vill se och lyssna till sina alster flera gånger om och där repetition är bra för eleverna.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Ett viktigt steg i att utveckla bedömning är att tolka kunskapskrav och kravnivåer tillsammans med kollegor. Det resulterar i säkrare bedömningar. Målsättningen är att ytterligare fördjupa arbetet med en kvalitativ dialog där skolans insatser formuleras och konkretiseras så att det gynnar den enskilda elevens utveckling. Det kan exempelvis handla om förändringar och anpassningar i undervisningen eller stödinsatser av annat slag.

Ledningsgruppens rekommendation

I och med att läsåret 2019/2020 varit präglad av Coronapandemin är det svårt att veta i vilken grad resultaten i rapporten är påverkade av pandemin. Av den anledningen anser vi att eventuell analys och eventuella slutsatser utifrån resultaten är ytterst osäkra.

Förvaltningens ledningsgrupp föreslår därför att det inte utdelas några specifika uppdrag med anledning av årets kvalitetsrapport men att rapporten i sin helhet följs upp i samband med nästa års kvalitetsrapport inom målområdet *Utbildning, arbete och näringsliv*.

Piteå 2021-04-22

Malin Westling
Förvaltningschef